लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

चन्द्रकोट गाउँपालिका, गुल्मी

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

चन्द्रकोट गाउँपालिका, गुल्मी

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्यौंटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्यौंट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.: मिति : २०८३-१-२४
च.न :

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू,
चन्द्रकोट गाउँपालिका,
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, गुल्मी।

विषय-लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी मिति २०८२।७।१३ मा प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी भइसकेको छ। लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा औँल्याइएका बेहोराउपर आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३७ अनुसार प्राप्त प्रतिक्रिया उपरको कारबाही टुङ्गो लगाई सो पश्चात् कायम रहेका बेहोरा समावेश गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको मस्यौदा यसैसाथ संलग्न छ । त्यस कार्यालयबाट प्राप्त प्रतिक्रिया उपर सम्परीक्षणको कारबाही भई लगत कट्टा भइसकेका कुनै बेहारा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश भएको वा कुनै अंकगणीतीय त्रुटि देखिएमा सो सम्बन्धी बेहोरा नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) भित्रको Auditee File ट्याबमा ३ (तीन) दिनभित्र अपलोड गरी जानकारी गराउनुहुन अनुरोध छ। सो पश्चात् यो लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिने बेहोरा जानकारी गराइन्छ।

( )
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.: मिति : २०८३-१-२४
च.न :

श्री अध्यक्षज्यू,

चन्द्रकोट गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,

गुल्मी।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्तिर भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्नेआधार

२.१ महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नु पर्नेमा यस पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी तर्फको आर्थिक कारोबार समावेश गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२ गाउँपालिकाको रु.१ अर्ब २३ करोड १८ लाख ११ हजार लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु.१ करोड २९ लाख ३६ हजार (१.०५ प्रतिशत) बेरुजु देखिएको छ। सो सम्बन्धमा रु.६ लाख ९ हजारको प्रतिक्रियाबाट फर्स्यौट भई बाँकी बेरुजुमा असुल गर्नुपर्ने रु.४५ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.९१ लाख ९४ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रु.३० लाख ८७ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु.५ करोड ८० लाख ९६ हजार बेरुजु मध्ये यस वर्ष रु.२७ लाख ७६ हजार सम्परीक्षण भई बाँकी बेरुजु रु.५ करोड ५३ लाख १९ हजार रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रु.६ करोड ७६ लाख ४६ हजार रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजुस्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३ गाउँपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरू ८, १४, १७, सम्पत्ति तथा राजश्व लगायतका विवरणहरू खुलासा गरेको छैन। लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत

वित्तीय विवरण तयार गर्ने छत्रकोट गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

३. अन्य बेहोरा

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका, गाउँ प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत चन्द्रकोट गाउँपालिका, गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

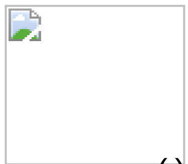

( )

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
६६	१७	१,२९,३६,५१८	०	६	६,०९,६७२	०	६६	११	१,२३,२६,८४६	४५,०००	९१,९४,२४६	३०,८७,६००	०	०	१,२२,८१,८४६	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
गुल्मी	५,८०,९६,०६९	0	२७,७६,५६५	5,53,19,504	0	१,२३,२६,८४६	6,76,46,350

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
प्रतिकृयाबाट सम्परीक्षण				
१	२०८१/८२	६४.४	शिक्षा कार्यक्रम	५,००,०००
२	२०८१/८२	५२	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति – डिपिआर निर्माण	१६,८३१
३	२०८१/८२	५०	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति - टिमुरे पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	८४,२५२
४	२०८१/८२	५१	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति – SQ 01/2081-82 त्रिबेणी ग्वाघा हरेवा चिसापानी शान्तिपुर सडक मर्मत	८,५८९
जम्मा				**६,०९,६७२**

यो वर्ष सम्परीक्षण				
५	२०८०/८१	३६	स्थानीय भत्ता	१०,९९,८७०
६	२०८०/८१	८९	सिमेन्ट घटी परिमाण	२,५४८
७	२०८०/८१	८७	मूल्य अभिवृद्धि कर	५,९४१
८	२०८०/८१	६८	भुक्तानी र वितरण	७७,८००
९	२०८०/८१	८५.२	बस्ती विकासका लागि सडक स्तरोन्नती योजना	१,८२०
१०	२०८०/८१	८८	फरक सिमेन्टको प्रयोग	२५,५००
११	२०८०/८१	६९	खानेपानी मोटर खरिद	४,२४,६६२
१२	२०८०/८१	७८	एक्ले पिपल बरबोट रैकर दभुङ सडक योजना	११,३८,४२४
जम्मा				**२७,७६,५६५**
कुल जम्मा				३३,८६,२३७

चन्द्रकोट गाउँपालिका, गुल्मी

(८०५५२५०४३००)

चन्द्रकोट गाउँपालिका , गुल्मी

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा ८ वडा, १०५.७३ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा जनगणना २०७८ बमोजिम १८६६२ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२ ।५।६ देखि २०८२ ।५।८ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्ययतर्फ रु. १ अर्व २३ करोड १८ लाख ११ हजार को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छन् ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.१,०२,१७९।०० असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	(दिब्रुङ स्स्थ्य चौकी निर्माणमा दोहोरो कट्टी हुदा रु.१०२१७९।०० धरौटीमा राखेको) संघीय संचित कोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेस गरेको रु.१,०२,१७९।००। शसर्त अनुदान रकम फिर्ता	१,०२,१७९।००

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय प्रतिवेदन**

२.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा सोही ऐनको दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छ।

२.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता -** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षाको रु.१२,०९,७७,१८४।१०, वस्ती विकास कार्यक्रमको रु.३९,५४,७२५।, स्थानीय तह प्रशासकीय भवन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१,७०,०८९।, विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजनाको रु.३१,०००।, एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१,९८,८७,७१८। र श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको रु.१४९२१५। र सडकवोर्ड नेपालको रु.४२,५९,१३०। सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरण पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३ **आर्थिक कारोबारको स्थिति**

पालिकाले यो वर्ष आन्तरिक राजस्वबाट रु.९८,५४,६४९।३३, राजस्व बाँडफाँड, अनुदान र अन्य आयबाट रु.६३,०९,४९,५५१।३६ गरी जम्मा रु.६४,०८,०४,२००।६९ आम्दानी भएकोमा चालू तर्फ रु.४५,४८,५७,६४०।९९ र पूँजीगत तर्फ रु.११,१३,७५,८२९।५० खर्च भई रु.२,७९,४३,४६१।६२ वैंक मौज्दात रहेको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखले २०८१।३।१० मा रु. ५० करोड ३४ लाख १० हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।०३।१६ मा पारित भएको छ । यसैगरी गाउँपालिका

अध्यक्षले २०८१।०३।१६ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

५ **क्षेत्रगत बजेट र खर्च स्थिति**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका लागि क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यो वर्ष पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ६४.८९ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा २.०८ प्रतिशत रहेको छ । बजेट खर्च गर्दा क्षेत्रगत सन्तुलनमा विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

क्र.सं.	**क्षेत्र/उप क्षेत्र**	**विनियोजन**	**खर्च**	**खर्च (%)**
१	आर्थिकविकास	३,०३,३३,०००।	२,०९,६०,००८।	५.०५
२	सामाजिकविकास	३०,७१,४४,३४१।	२६,९३,९०,५२०।०३	६४,८९
३	पूर्वाधारविकास	६,७१,२३,०००।	४,४६,६२,०६२।५०	१०.७६
४	सुशासन तथाअन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१,०८,१९,०००।	८६,२६,३७८।	२.०८
५	कार्यालयसञ्चालन तथा प्रशासनिक	८,७९,९१,०००।	७,१४,८४,४४०।८६	१७.२२
कुलजम्मा		**५०,३४,१०,३४१।**	**४१,५१,२३,४०९।३९**	**१००**

६ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्च स्थिति**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थितिलाई विश्लेषण गर्दा चौथो त्रैमासिक खर्च वार्षिक कुल पूँजीगत खर्चको ५२.७५ प्रतिशत तथा असारको खर्च ३१.४५ प्रतिशतलाई हेर्दा पहिलो र दोस्रो त्रैमासिक खर्च भन्दा चौथो त्रैमासिक खर्च बढी छ भने असार महिनाको खर्च समेत ती दुई त्रैमासिक खर्चभन्दा बढी देखिन्छ । ५० प्रतिशत भन्दा बढी खर्च आर्थिक वर्षको अन्तिम त्रैमासिकमा देखिनुले कार्यालयले अन्तिम समयमा कार्यसम्पादन गरे गराएको स्पष्ट हुन्छ ।अन्तिम त्रैमासिक तथा वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा प्रत्यक्ष असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप अन्तिम समयमा काम गरी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

बजेट उपशिर्षक	**कुल खर्च**	**त्रैमासिक खर्च**				**आषाढ महिनाको खर्च**
		प्रथम	**दोस्रो**	**तेश्रो**	**चौथो**	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१११३७५८३०।	३१४७२७५	२९५२३७२३	१९९५१५४०।५०	५८७५३२९१।	३५०३२५४३।
प्रतिशत	**१००**	**२.८३**	**२६.५१**	**१७.९१**	**५२.७५**	**३१.४५**

७ **लक्ष्य र प्रगति**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३५ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसुची २ बमोजिमको ढाँचामा प्रगति विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यो वर्ष तोकिएको ढाँचामा लक्ष्य प्रगति विवरण तयार गरी त्यसको समिक्षा गरेको देखिएन ।

८ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ७१ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ४८ जना करार समेत गरेर पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण

अनुसार इन्जिनियर सहित २३ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरुमा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा स्थायी पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

९ **खर्च विश्लेषण**

पालिकाको यो वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.९८,५४,६४९।३३ राजस्व बाँडफाँड, अनुदान र अन्य समेत रु.६४,०८,०४,२००।६९ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.४५,४८,५७,६४०।९९ र पूँजिगत तर्फ रु.११,१३,७५,८२९।५० गरी रु.६१,२८,३६,५५८।१० खर्च गरेको छ । कुल खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.६० प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम मध्येबाट ७०.९८ प्रतिशत चालु र २९.०२ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले पूँजी निर्माण हुने विकास कार्यक्रमको सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक तथा चालु कार्यक्रममा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा पूँजी निर्माण हुने विकासका क्रियाकलापमा परिचालन गर्नुपर्दछ ।

१० **सञ्चित कोषको चौमासिक विवरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६(५) मा गाउँपालिकाले स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आयव्ययको चौमासिक शीर्षगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले यो वर्ष सञ्चित कोषको चौमासिक हिसाव अर्ध वार्षिक रुपमा तालुक निकायमा पठाएको भए पनि चौमासिक रुपमा पठाएको देखिएन । तहगत अनुगमन व्यवस्थालाई क्रियाशील बनाउन कानून बमोजिमका विवरणहरु तयार गरी तालुक निकायहरुमा पठाउनु पर्दछ ।

११ **करार कर्मचारी**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेक्षण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिइने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सिर्जना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार यो बर्ष करारका कर्मचारीको लागि रु.१,०४,२६,४०३। खर्च लेखेको छ । स्वीकृत दरवन्दी अनुसार पदपूर्तिका लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने र 15 वेडको अस्पतालका कर्मचारी सहित दरवन्दी बाहिरका कर्मचारीहरुको हकमा आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कानून सम्मत ढंगबाट दरवन्दी सिर्जना गरी स्वीकृत दरवन्दीमा तोकिएको प्रक्रिया अवलम्वन गरी कामकाजमा लगाउनुपर्ने देखिन्छ ।

१२ **कानून निर्माण तथा कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म २८ वटा ऐन, ८ वटा नियमावली, ७९ कार्यविधि, १ निर्देशिका, १ नर्म्स सहित ११७ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको देखिन्छ। पालिकाले बनाएमा कानूनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वियन गरी तिनीहरुको समय समयमा सुधार गर्नुपर्छ ।

१३ **आन्तरिक नियन्त्रण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको देखिएन। यसबाट कार्यालयको आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थामा देखिएका सुधार गर्नु पर्ने विषयका केही उदाहरणहरु निम्न छन्ः

· स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको देखिएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(५)पालिकाको भूमि व्यवस्थापन, यातायात तथा सञ्चार सम्वन्धी दीर्घकालिन नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरेको देखिएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२) अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने आर्थिक सहायता, सेवा र सामाजिक सुरक्षालाई लक्षित वर्गमा पुर्याउन सो सम्वन्धी स्थानीय तथ्यांक तथा सूचना व्यवस्थापन गरेको देखिएन,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ मा खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको देखिएन,

· निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख २ वमोजिम तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेखेको देखियो,

· सवै कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुबाट विभिन्न समयमा हुने भ्रमण सम्वन्धी विवरण स्पष्ट सँग खुल्ने गरी तोकिएको ढाँचाको भ्रमण पूर्ण अभिलेख राखेको देखिएन,

· आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ७६(१) अनुसार आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन अनुसुची ११ वमोजिम ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन,

· पूर्वाधार निर्माण गर्दा क्षेत्राधिकार निर्धारण गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरेको,

· स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको बिश्लेषण गरी आयोजनाको बैंक खडा गरेको देखिएन,

· पालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा योजनाको सम्भाव्यता अध्ययनको आधारमा स्रोत साधनको पूर्वानुमान, आयोजनाको प्राथमिकीकरण, योजना कार्यान्वयन तालिका र अनुगमन तथा मूल्यांकन योजना तयार गरेको देखिएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६ बमोजिम पालिकाको कार्यसञ्चालन प्रणालीलाई लागत न्यूनीकरण, स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग र प्रभावकारी सेवाका लागि उपयुक्त व्यवस्थापन पद्धति अवलम्वन गर्न नसकेको,

· बजेट रकमको हाराहारीमा लागत अनुमान बनाउने गरेको,

· स्वास्थ्य शाखा र वडा कार्यालयबाट खरिद गरिएका मालसामानहरु सम्वन्धित शाखा तथा वडा कार्यालयमा दाखिला गरेपनि PAMS मा दाखिला गरेको नदेखिएको,

· दिगो बिकास योजना (२०१५-३०) लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकि मुल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३(२) अनुसार मोविलाईजेशन पेस्की रकम सम्झौता भएको कार्यको लागि छुट्टै खोलिएको खातामा जम्मा भए नभएको एवं उक्त पेस्की रकम कुन प्रयोजनमा खर्च भएको हो सोको अद्यावधिक विवरण सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरी अनुगमन गरेको नदेखिएको,

· आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगेको वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखी कार्यालय प्रमुखले वा निजले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको देखिएन,

· ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता म.ले.प. फारम नं.५०७ र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको देखिएन,

· स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने अधिकांश सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको देखिएन,

· उपभोक्ताबाट हुने कामको निर्माण सुरुलागत, सम्पन्न हुने मिति लगायत विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता तयार गरेको देखिएन,

· पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेमा सो गरेको देखिएन,

· सञ्चालित योजनाको आय–व्यय सूचना पाटीमा सार्वजनिक गर्ने, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको देखिएन,

· वातावरणको संरक्षणको एकीकृत दिर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन। शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला ब्यबस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको देखिएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४३(१) बमोजिम नक्सापास सम्वन्धी व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गरेर नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गराएको देखिएन,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मा सहित हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।

· भ्रष्टचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि कार्यान्वयन सम्वन्धी पालिकाको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरेको देखिएन ।

ऐन, नियम, निर्देशिकामा भएका आन्तरिक नियन्त्रण सम्वन्धी सबै व्यवस्थाको पालना गरी वित्तीय जवाफदेहितालाई सुदृढ बनाउन कार्यालयले ध्यान दिनु पर्दछ ।

१४ **फोहोरमैला व्यवस्थापन**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । वैज्ञानिक ढंगबाट फोहरमैला व्यवस्थापन नहुँदा जटिलता देखिएको छ ।फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

१५ **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधितथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५२(४) मा लेखापरीक्षण गर्ने निकायले फर्स्यौट हुन वाँकी पेश्की रकमलाई आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश गर्नु पर्ने उल्लेख गरिएको छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार यो आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा फर्स्यौट गर्न वाँकी पेश्की रु.७५,४२,१९८। देखाएको छ । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार पेश्की फर्स्यौट गर्नु पर्दछ ।

१६ **सूचनाको हक सम्बन्धी कानून**

सूचनाको हक सम्वन्धी ऐन, २०६४ को दफा ६(१) सूचना अधिकारी सम्वन्धी व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी सोही ऐनको दफा ४(२क) मा सार्वजनिक निकायले सूचनाको वर्गिकरण र अद्यावधिक गरी समय समयमा प्रकाशन गर्नुपर्ने दायित्व उल्लेख गरेको छ भने दफा ५(४) मा स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण प्रत्येक ३ महिनामा अद्यावधिक गरी प्रकाशन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले सूचना अधिकारी तोकेको तथा वेवसाईट सञ्चालनमा ल्याएको भएता पनि समयसमयमा उक्त वेवसाईटलाई अद्यावधिक गरेको नदेखिएको, सूचनाको वर्गिकरण एवं अद्यावधिक गरेको नदेखिएको, तीन तीन महिनामा स्वतः प्रकाशन गर्नुपर्ने विवरण पूर्ण रुपमा प्रकाशित नगरेको र सार्वजनिक निकायमा सूचनाको हक अन्तर्गत् माग गरिएका विवरणको छुट्टै अभिलेख राखेको देखिएन । सूचनाको हक सम्वन्धी कानूनी व्यवस्थाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा कार्यालयले विशेष ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

१७ **न्यायिक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनु पर्ने वाँकी विवाद ८ वटा रहेको र यो वर्ष ८ विवाद दर्ता भई १६ वटा विवाद रहेकोमा १३ वटा फर्स्यौट भई ३ वटा फर्स्यौट गर्न बाँकी विवाद रहेको देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउने कार्य गर्नुपर्छ ।

१८ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले कानून बमोजिम आफ्नो आय र व्ययको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर्थिक वर्षको अन्तिममा मात्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छ । कानूनमा उल्लिखित व्यवस्था अनुसार त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्दछ ।

१९ **जिन्सी निरीक्षण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा कार्यालय प्रमुखले कार्यालयको सम्पत्ति र जिन्सी मालसामानको मौजुदा अवस्थाको सम्बन्धमा वर्षमा कम्तीमा एक पटक आफैं वा त्यस्तो मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारीबाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समितिबाट निरीक्षण गराई महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी

निरीक्षण प्रतिवेदन लिनुपर्ने र प्रतिवेदनमा सम्पत्ति तथा जिन्सी किताबमा आम्दानी बाँधिएको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको संख्या र मौजुदा अवस्था, सम्पत्ति तथा जिन्सी किताबमा आम्दानी नबाँधिएको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको संख्या र मौजुदा अवस्था, सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको संरक्षण र सम्भार भए वा नभएको व्यहोरा, मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण, टुटफुट तथा बेकम्मा भई पुनः प्रयोग गर्न नसकिने, मर्मत गरी पुनः प्रयोग गर्न सकिने भए तापनि सामानको पार्टपुर्जा नपाइने र मर्मत गर्दा उक्त सामानको बजार मूल्यको पच्चिस प्रतिशतभन्दा बढी खर्च हुने वा प्रविधि पुरानो भएको कारण प्रयोग गर्दा कार्यकुशलता घट्ने अवस्था भए वा नभएको व्यहोरा, सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको प्रयोग भए वा नभएको, हानी नोक्सानी भए वा नभएको र हानी नोक्सानी भएको भए कसको लापरवाहीबाट भएको हो सोको विवरण र एकै किसिमको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानमध्ये गत वर्ष उपयोग भएको परिमाण र चालु आर्थिक वर्षमा खरिद गरिएको परिमाणको तुलनात्मक विवरणलगायतको व्यहोराहरु उल्लेख गर्नुपर्दछ । कार्यालयको आ.व. २०८१/८२ को जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा जिन्सी मालसामान उपयोगको तुलनात्मक विवरण तयार गरेको देखिएन साथै प्रतिवेदन अनुसार जिन्सी आम्दानी, लेखांकन, मर्मत सम्भार र लिलाम गर्नुपर्ने भनी सुझाव दिएका मालसामानहरुको सम्वन्धमा आवश्यक कार्य गरेको देखिएन ।

२० **एकीकृत सम्पत्ति कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र बसोबास गरेका कुनै व्यक्तिको निजी स्वामित्वमा रहेका संपूूण घर तथा जग्गाको एकीकृत रुपमा हिसाव गरी सम्पत्ति कर लगाउन सक्ने उल्लेख छ । यो वर्ष पालिकाले एकीकृत सम्पत्ति कर वापत रु.१२,८१,४२३। कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका सो करदाताहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको सम्पत्ति कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण एकीकृत सम्पत्ति कर वुझाउने करदाताहरुको अभिलेख अद्यावधिक राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

२१ **सम्भाव्यता अध्ययन/डी.पी.आर**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ र ९ मा प्रतिस्पर्धात्मक प्रस्ताव माग गरि परामर्श सेवा खरिद गर्नुपर्ने, यस्तो खरिदमा आवश्यकताको पहिचान समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यसरी परामर्श सेवा खरिद गर्दा विभागीय जनशक्तिले सम्भव नहुने विषयमा मात्र परामर्श सेवा लिनुपर्नेमा कार्यालयले सम्भाव्यता अध्ययन, अध्ययन प्रतिवेदन लगायतमा गत वर्ष ८ वटा डिपिआर निर्माण सम्वन्धी कार्यमा रु.६८,३५,६२८।, यो वर्ष २ वटा डिपिआर निर्माण कार्यमा रु.२४,४५,३२०। र विभिन्न ४ वटा अध्ययन प्रतिवेदन बनाउन परामर्शदातालाई रु.४४,००,७३०।समेत कुल रु.१,३६,८१,६७८। खर्च गरेको छ। यसरी सम्भाव्यता अध्ययन, अध्ययन प्रतिवेदन/डिपिआर तयार गर्दा सो को आवश्यकता, खरिदमा मितव्ययिता, कार्यालयको जनशक्तिको परिचालन जस्ता पक्षमा विश्लेषण गरेको छैन। यस्ता अध्ययन तथा प्रतिवेदन खरिद गर्दा ती आयोजना एवं कार्यक्रमको लागि बजेट व्यवस्था गरेर कार्यान्वियनमा जाने विषयमा समेत कार्यालयले ध्यान पुर्‍याएको देखिएन। प्रत्येक वर्ष अध्ययन गर्दै जाने, प्रतिवेदनको गुणस्तर र कार्यान्वयनको सुनिश्चितता पनि नगरिएको अवस्थामा सुधार एवं नियन्त्रण गर्न यस्ता खर्चका सम्बन्धमा ध्यान पुर्‍याउनु पर्दछ।

२२ **कन्टिन्जेन्सी खर्च**

निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७) सँग सम्बन्धित व्यवस्था सोही नियमावलीको अनुसूची १ मा तोकिएको छ। उक्त अनुसूचीमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्क चार्ट स्टाफ खर्च २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्च २ प्रतिशत गरी ४ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी बापत थप गर्ने व्यवस्था रहेको छ। कार्यालयले यो वर्ष कन्टिन्जेन्सीबाट कार्यालय सञ्चालन तथा अनुगमनमा रु.१,२५,०००।, मर्मत तथा ईन्धनमा रु.७५००।, मस्टरोलमा रु.१०३०००। र अन्यमा रु.१,९५,५४५।खर्च गरेको छ । सार्वजनिक खरिदमा कन्टिन्जेन्सी रकम खर्चलाई व्यवस्थित गर्ने निर्देशिका, २०७४ अनुसार कन्टिन्जेन्सीबाट भएको खर्च ठेक्का एवं योजना अनुसार नापी किताबमा उल्लेख गर्नु पर्नेमा गरेको देखिएन। योजना वा ठेक्का प्याकेज अनुसार कन्टिन्जेन्सी खर्च छुट्याई नापी किताबमा प्रविष्टि गर्नुपर्छ। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७४ सालमा जारी गरेको एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार विभिन्न खर्च संकेत नम्बरबाट खर्च लेखाङ्कन गर्नुपर्ने मर्मत, कार्यालय सञ्चालन तथा अनुगमन सम्वन्धी रकमहरू सार्वजनिक निर्माण शीर्षकबाट खर्च लेखेको देखिएको छ। जुन उक्त खर्चको संकेत तथा

वर्गीकरण अनुसार मेल खाने देखिँदैन। कन्टिन्जेन्सी रकमबाट, कार्यालय मालसामान, इन्धन, विविध लगायतका चालू खर्च शीर्षकका खर्चहरू समेतलाई पुँजीगत बजेट शीर्षक तर्फ समावेश गरी खर्च गरेकोले सार्वजनिक खरिदमा कन्टिन्जेन्सी रकम खर्चलाई व्यवस्थित गर्ने निर्देशिका, २०७४ ले उल्लेख गरे बमोजिम अन्य सानातिना खर्च छुट्याएर मात्र कन्टिन्जेन्सी रकम खर्च भएको यकिन गर्ने विवरण समेत तयार गर्नुपर्दछ।

२३ **आर्थिक सहायता र विविध खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चत्तम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले यो वर्ष विविध खर्चमा रु.१४,९५,४८७।, भैपरी आउनेमा रु.१२,४२,६१६।, मेला महोत्सवमा रु.५,५०,०००। र दीर्घरोगी असहाय सहायता तथा उपचारको कार्यक्रमबाट रु.७,४५,४४२। गरी कुल रु.४०,३३,५४५।विविध तथा आर्थिक सहायतामा खर्च गरेको देखिन्छ । आन्तरिक आम्दानीको अवस्थालाई दृष्टिगत गरी यस्ता खर्चलाई नियन्त्रण गर्न कार्यालयले विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

२४ **सेवा प्रवाह विवरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२) मा स्थानीय तहको एकल अधिकारको संविधानको अनुसूची ८ को सर्वमान्यतामा प्रतिकुल असर नपर्ने गरी स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरिएको छ । उक्त व्यवस्था अन्तर्गत् स्थानीय तहले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने नागरिकलाई सार्वजनिक सेवा सुविधा प्रदान गर्नुपर्छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार यो वर्ष पालिकाले प्रदान गरेको आधारभूत सेवा प्रवाहको विवरण अनुसार घर निर्माण गर्न नक्सापासको कार्य नगरेको, नागरिकता, नाता प्रमाणित , घरबाटो सिफारिस जस्ता सेवाको अभिलेख नराखेको, पञ्जिकरण तर्फ १२८१ घटना दर्ता गरेको साथै पूर्वाधार सम्वन्धी कार्यको अभिलेख राखेको देखिएन । कार्यालयले आधारभूत सेवा प्रवाहको तथ्यांकलाई सुव्यवस्थित गर्दै त्यसमा सुधार ल्याउन निरन्तर लेखाजोखा तथा वडा कार्यालयहरुको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

२५ **रकमान्तर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा २५ प्रतिशतमा नवढाई रकमान्तर गर्न सक्ने उल्लेख छ । त्यसैगरी लुम्बिनी प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २०(१) मा कुनै बजेट उपशीर्षकमा नपुग भएको रकम पुर्ति गर्न अन्य एक वा एक भन्दा बजेट उप शीर्षकमा वचत रहेको रकमबाट रकमान्तर गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार यो वर्ष रु.१,४१,१८,३८०।रकमान्तर गरेको छ । गाउँसभाको २०८१।९।२५ को निर्णय अनुसार उक्त रकम रकमान्तर गरेको देखिन्छ । कार्यालयले अधिकांश रुपमा विनियोजन नभएको योजना, कार्यक्रम तथा शीर्षकमा रकमान्तर गरेको देखिन्छ । यसरी आर्थिक वर्षको वीचमा विनियोजन नभएको योजना, कार्यक्रम तथा शीर्षकमा रकमान्तर गर्ने विषयमा नियन्त्रण गरी बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन हुन सक्ने अवस्था यकिन गरेरमात्र बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी बजेटको कार्यान्वियनलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

२६ **नगद लागत सहभागिता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४(३घ) मा योजना बनाउँदा स्थानीय जनसहभागिता जुट्ने, स्वयंसेवा परिचालन गर्न सकिने र लागत कम लाग्ने विषयलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने उल्लेख गरिएको छ । कार्यालयले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिंदै नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्नेमा सो अनुसार आयोजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको देखिएन । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

२७ **योजना प्राथमिकीकरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण

संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा वडागत र पालिकास्तरका कुल ६५८ योजना तथा कार्यक्रममा वजेट विनियोजन गरेको छ।उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु समेत सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्न सक्ने देखिन्छ । तसर्थ पालिकाले योजना तथा कार्यक्रम बनाउँदा वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकताका आधारमा छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

रु.१ लाख सम्मका	**रु.१लाख देखि ५ लाखसम्मका**	**रु.५ लाख देखि १० लाखसम्मका**	**रु.१० लाख देखि २० लाखसम्मका**	**रु.२० लाख देखि ५० लाखसम्मका**	**रु.५० लाख भन्दा बढीका**	**जम्मा**
३२३	२०७	५५	४२	२०	११	६५८

२८ **नाफामूलक संस्थालाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा वितरणमुखी खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उल्लेखित व्यवस्था अनुसार नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापित संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराउन मिल्ने देखिदैन । यो वर्ष कार्यालयले पंक्षीबहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थालाई रु.७७,१८१, चक्रेश्वरी डेरीलाई रु.८०,४००। र अर्याल कृषि उपज संकलन केन्द्रलाई रु.५३,७५७। गरी कुल रु.२,११,३३८। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान दिएकोले नियमसम्मत नदेखिएको रु

अनियमित भएको	२,११,३३८

२९ **राजश्व अभिलेख**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६१ मा कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए नभएको र राजस्व लेखा तथा दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती तथा हसवली राजस्वको अभिलेख निरीक्षण गरी त्यसको अभिलेख अद्यावधिक गर्न लगाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । यो वर्ष प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट वडा कार्यालय तथा प्रमुख प्रशासकीय कार्यालयमा त्यस्तो निरीक्षण गरेको अभिलेखबाट देखिएन । राजस्व अभिलेखको नियमित रुपमा निरीक्षण गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्न लगाई कानूनको पालनामा ध्यान दिनुपर्छ ।

३० **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालन र सेवा प्रवाहमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन तथा समुचित व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

३१ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण**

सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७६ तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को प्रावधान अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता उपलव्ध गराउनु पर्दछ । नेपाल सरकारबाट पालिकालाई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि प्राप्त रु. १२,०९,७७,१८४।१०सवै वितरणखर्च देखाएको छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार वडागत तथा लाभग्राहीको वर्गिकरण अनुसारको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडागत आधारमा

वडामा भएको खर्च	प्रथमत्रैमासिक	दोस्रोत्रैमासिक	तेस्रोत्रैमासिक	चौथोत्रैमासिक	जम्माखर्च
वडा नं १	२३७१७४०	२३८७१३०	२४३४१७८	२४७१६५९	९६६४७०७
वडा नं २	३०८०३४१	३१३७४६७	३१८९००५	३२०९८२९	१२६१६६४२
वडा नं ३	२५८०२४८	२६०७४८०	२६१५५४०	२६००४४५	१०४०३७१३
वडा नं ४	४८६८२४०	४९६५०३१	५०१८९४८	५०८४६८३	१९९३६९०२
वडा नं ५	३२४०४४३	३२३९२४९	३२५९४६३	३२७२०५९	१३०११२१४
वडा नं ६	२६५९३६७	२६६४८६३	२६५०६०८	२६१७९८३	१०५९२८२१
वडा नं ७	५२३०५३३	५२९५३६४	५३३४०५४	५३२८७२५	२११८८६७६
वडा नं ८	५८५८२९७	५८९७७२९	५९००७०३	५९०५७८०	२३५६२५०९
जम्मा	**२९८८९२०९**	**३०१९४३१३**	**३०४०२४९९**	**३०४९११६३**	**१२०९७७१८४**

लाभग्राही अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

लाभग्राहीको प्रकार	प्रथम त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		जम्मा खर्च रकम
	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम	संख्या	खर्च रकम	
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१७२०	२०४५०९६३	१७३३	२०६५६१४३	१७४७	२०८६२७३५	१७६९	२०९६४७९७	८२९३४६३८
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	२८५	२२६०८२०	२८९	२२७१४६०	२८९	२२९००८०	२८५	२२३६८८०	९०५९२४०
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	१९२	१५१०१९०	१९०	१५१३९५५	१८२	१४४८८१९	१७७	१४०४४८०	५८७७४४४
विधवा	४०९	३२२२०४८	४१५	३२६९८३४	४१९	३३१००००	४२६	३३६५८६०	१३१६७७४२
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	६६	७९००२०	६७	७९८०००	६७	८०१९९०	६७	७८५९०१	३१७५९११
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	१५५	९८९५२०	१६०	१००८६७२	१६१	१०२३५६८	१६०	१०२१४४०	४०४३२००
दलित बालबालिका	४३९	६८३१०७	४४३	६८१७९४	४४२	६७४३६६	४४३	६७९७४२	२७१९००९
जम्मा	३२६६	२९९०६६६८	३२९७	३०१९९८५८	३३०७	३०४११५५८	३३२७	३०४५९१००	१२०९७७१८४

३२ **कर्मचारीको सञ्चार खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ ।पालिकाले कार्यपालिकाको निर्णयको आधारमा २६ जना कर्मचारीहरुलाई रु.३,१२,०००।सञ्चार सुविधाबापतखर्च लेखेको छ । पालिकाको आन्तरिक आयलाई समेत विचार गरी कानुन बमोजिम तथा खर्च मितव्ययी समेत हुनु पर्दछ ।

३३ **गतवर्षको भुक्तानी बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१३) मा चालू वर्षको बजेटले नखामेको खर्च व्यहोर्नु पर्ने उचित आधार र पर्याप्त कारण भएमा तोकिएको ढाँचामा भुक्तानी वाँकीको विवरण तयार गरी प्रमाणित गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था रहेको

छ । कार्यालयले यो वर्ष स्थानीय तह प्रशासकीय भवनको रु.१,९८,८७,७१८। र १५ वेड अस्पतालको रु.१,७०,०८९। गरी रु.२,००,५७,८०७। भुक्तानी बाँकीको विवरण राखी गत वर्षको भुक्तानी बाँकी यो वर्षमा खर्च लेखेको छ । स्वीकृत वजेटले खाम्नेगरी योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

३४ **अनुदान फिर्ता**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २२(३) मा संघीय संञ्चित कोषबाट सशर्त, समपूरक वा विशेष अनुदान वापत प्रदेश वा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएको रकम आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई बाँकी भएमा सम्वन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहले त्यस्तो रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र संघीय संञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ । संघीय एवं प्रदेश सरकारको कानून एवं कार्यविधि बमोजिम ती निकायबाट स्थानीय तहमा प्राप्त भएका समानीकरण वाहेकका निम्नानुसार अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सम्वन्धित संचितकोषमा फिर्ता गरेको देखाएको छ। कार्यालयले देहाय अनुसार अनुदानको रकम आर्थिक वर्षको अन्त्यमा फिर्ता गरेको छ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता रकम	फिर्ता मिति
संघीय सरकार	सशर्त	२५,२९,१८,५००।	२१,७०,०२,५२४।०१	३,५९,१५,९७५।९९	२०८१।३।३०
	विशेष	६१,९३,९९०।	५३,४३,२०४।	८,५०,७८६।	
प्रदेश सरकार	शसर्त	९३२००००।	८६,६६,४५२।	६,५३,५४८।	२०८१।३।३०
	समपुरक	५५,८०,०००।	४४,५१,२१४।	११,२८,७८६।	
	विशेष	२०,००,०००।	२०,००,०००।	०	

३५ **पदाधिकारी सुविधा**

लुम्विनी प्रदेशको लागि स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७६ को दफा ३ को अनुसूची (क) बमोजिम पदाधिकारी तथा सदस्यहरुलाई स्थानीय तहको आन्तरिक आय समेतको आधारमा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । उक्त ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार पालिकाले यो वर्ष ४१ जना पदाधिकारीहरुलाई रु.८६,२८,०००। पदाधिकारी सेवा सुविधावापत भुक्तानी दिएको छ जुन आन्तरिक आय रु. ९८,५४,६४९।३३ को ८७.५५ प्रतिशत हुन्छ ।कानून बमोजिम प्राप्त राजस्व अधिकारका आधारमा आन्तरिक आयको दायरा अभिवृद्धिमा पालिकाले विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

३६ **वित्तीय समानीकरण बाट चालु खर्च**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ को उपदफा ४ मा प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफूले उठाएको राजश्व र यस ऐन बमोजिम राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरी राजश्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। नेपाल सरकार, अर्थमन्त्रालयको च.नं.१२१ मिति २०७८।३।२७ को पत्रबाट वित्तीय समानीकरणको अनुदान रकमलाई प्रशासनिक खर्चको प्रयोजनमा प्रयोग गर्न मिल्ने नदेखिएको र स्थानीय सरकारले आफ्नो प्रशासनिक खर्च आफ्नो आन्तरिक राजश्व तथा राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट मात्र व्यहोर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले यस वर्ष विभिन्न विद्यालयहरुको शिक्षकको तलब, सहयोगी, विद्यालय सहायक कर्मचारीको पारिश्रमिक लगायतका विभिन्न चालु तर्फका खर्च शीर्षकमा रकम विनियोजन गरी रू.३,०३,१५,९५१ खर्च गरेको छ। यसरी पालिकाले सो ऐन तथा अर्थ मन्त्रालयको परिपत्र विपरित वित्तीय समानीकरणको विनियोजित रकमवाट बजेट बाँडफाँट गर्दा नै प्रशासनिक खर्च (चालु) तर्फ रकम विनियोजन गरी खर्च गरेको उचित देखिएन । तसर्थ पालिकाले वित्तीय समानीकरणको रकमलाई प्रशासनिक खर्च शीर्षकमा विनियोजन गरी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्छ ।

३७ **अनुत्पादक खर्च**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा २४(३) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने र स्थानीय वासिन्दाको सहभागिता जुट्ने योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष सञ्चालन गरेका वितरणमुखी कार्यक्रमका केही उदाहरणहरु निम्नानुसार रहेका छन् । यस्ता कार्यक्रमहरु पालिकाले प्रत्येक वर्ष सञ्चालन गर्दै आएको

देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रमको कार्यान्वियनबाट उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन खासै योगदान दिने देखिदैन । तसर्थ पालिकाले यस्ता अनुत्पादक खर्चलाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	विवरण	रकम रू.
१	नौमति बाजा खरिद गरी वितरण कार्यक्रम	१०००००
२	दिवस संचालन खर्च	१९०१९३
३	मेला पर्व व्यवस्थापन खर्च	२६११५०
जम्मा		**५५१३४३**

३८ समानीकरणबाट शिक्षकको तलब

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरवन्दी भित्रका शिक्षकको तलव भत्ता सशर्त अनुदानबाट उपलव्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमती प्राप्त गरी संचालनमा रहेका र कुनै पनि दरवन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेको विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरवन्दी भित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगत वर्ष देखि नै आन्तरिक श्रोतबाट राखेका शिक्षकको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात तथा दरबन्दी मिलान वेगर पालिकाबाट रू.२२,६८,१५०। र केजी कक्षा व्यवस्थापनको लागि ३८ वटा विद्यालयमा शिक्षक नियुक्त गरी शिक्षकको तलव भत्तामा रू.५०,२१,९६९। समेत गरी समानिकरण अनुदानबाट रू.७२,९०,११९ खर्च गरेको छ । सशर्त अनुदानबाट तलव भत्ताको व्यवस्था भएकोमा वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट प्रशासनिक कार्यमा बजेट विनियोजन गरी खर्च गरेको निजि शिक्षकको तलब भत्तामा खर्च लेखेको उचित देखिएन ।

३९ अनुदान तथा वितरणमुखी कार्यक्रम

अनुदान तथा वितरणमुखी कार्यक्रमः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४(३) मा स्थानीय तहले योजना तथा कार्यक्रम बनाउँदा उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्रदान गर्ने र जनताको जोवनस्तर, आम्दानी, रोजगारी बढाउने विषयलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले आ.व.२०८१।८२ मा कृषि तथा पशु अन्तर्गतका देहायबमोजिम अनुदान लगायतका वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन तथा सामाग्री खरिद, वितरण गरेकोमा देखिएका व्यहोरा देहायबमोजिम छन् ।

क्र.सं.	कार्यक्रमहरुको नाम	खर्च रू.	कृषक समुह
१	माछाका भुरा वितरण कार्यक्रम	८९०६२	विभिन्न कृषकलाई
२	फलफुलका विरुवा वितरण कार्यक्रम	१९२७५०	विभिन्न कृषकलाई
३	घाँसको बीउ वितरण	१२६९६०	विभिन्न कृषकलाई
४	जोडा गोरू कृषक पालक अनुदान	७६८०००	विभिन्न कृषकलाई
५	साना किसानका लागि तरकारी बीउ वितरण कार्यक्रम	२९९७४४	विभिन्न कृषकलाई
६	फलफुल विरुवा वितरण कार्यक्रम	१९२७५०	विभिन्न कृषकलाई
७	भैंसी पालक कृषकलाई अनुदान	६५५००	३ जना कृषक
८	मल्चिङ प्लास्टिक वितरण कार्यक्रम	४८१२१३	विभिन्न कृषकलाई
जम्मा		२२१५९७८	

क) **अनुदानको उपयोग :** सरकारी अनुदान रकमको वितरण, सदुपयोग सही एवं समुचित तरिकाले गरी खर्चको सार्वजनिकिरण एवं अनुगमन हुनुपर्दछ र सोको प्रभावकारीता मापन गर्ने संयन्त्र विकास गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि आए/नआएको सम्वन्धमा प्रतिवेदन वनाउनुपर्दछ । पालिकाले वितरण गरेको अनुदानको केही नमुना परीक्षण गर्दा कृषक तथा कृषक समुहलाई वितरण गरेको अनुदान वितरण पश्चात कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप अनुदानको सदुपयोग भएको हो/होईन यकिन गर्न सकिएन । साथै अनुदानमा विउ

वितरण गर्दा जग्गाको स्वामित्व हेरी मात्र वितरण गर्नुपर्नेमा त्यसो गरेको देखिएन । अनुगमन प्रभावकारी वनाई अनुदान दोहोरो (संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह) परे नपरेको सम्वन्धमा प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(ख) **गुणस्तर परीक्षणः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, निरीक्षण वा परीक्षण गर्ने निकाय, अधिकारी वा समितिले निरीक्षण वा परीक्षण गरी सकेपछि स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, त्यस्तो प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम, प्रतिशत, स्पेसिफिकेशन, निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस बर्ष गोरू प्रवर्द्धन, फलफुल विरुवा बितरण कार्यक्रम, विभिन्न वाली विउ, सामाग्री वितरण कार्यक्रममा रू.२२१५९७८। मुल्य बराबरको कृषि विउविजनको गुणस्तर परिक्षण गर्ने तथा स्पेसिफिकेशन अनुसार भए नभएको एकिन गर्नुपर्दछ ।

४० **बस्ति विकास कार्यक्रम**

४०.१ **पोलको प्राविधिक परीक्षण:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ (१०) मा सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।गाउँपालिकाले वस्ति विकास कार्यक्रम अन्तरगत वडा नं २ विशुखर्कमा सडक पोल जडानको लागि चन्द्रकोट कन्स्ट्रक्सनबाट १५० थान पोल खरिद गरी रु.१६६११००। भुक्तानी दिएको छ। खरिद गरेको पोलको प्राविधिक परीक्षण तथा गुणस्तर परीक्षण भएको छैन र स्पेशिफिकेशन अनुसारको सामग्री प्राप्त भएको एकिन समेत गरिएको छैन। खरिद सम्झौता अनुसारको स्पेशिफिकेशन एकिन गरी प्राविधिक तथा गुणस्तर परीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन तयार गरेरमात्र भुक्तानी दिनुपर्दछ।

४०.२ **बचत बजेटबाट थप कार्यक्रम:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावलीको नियम३८ (२क) मा स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र सम्बन्धित खर्च शिर्षकमा परेको रकम खर्च गर्ने र नियम ४५ अनुसार सघीय संचितकोषबाट स्थानिय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त अनुदान स्थानीय तहले संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।गाउँपालिकामा वस्ति विकास कार्यक्रम अन्तरगत वडा नं २ विसुखर्कमा वस्ति विकास कार्यक्रमको टेन्डर प्रक्रियाबाट पोल खरिद कार्य सम्पन्न भई वचत रकम रु.३३६०००। ले ध्वादी भिरखानी भन्ज्याङ्ग सडकका विभिन्न स्थानमा साघुरो सडकको व्याक कटिङ्ग गरी छपनी डेभलपर्स प्रा.लि लाई रु.३२६५११। भुक्तानी दिएको छ। ससर्त अनुदानबाट कार्यक्रम कार्यन्वयन पछि वाँकी रकम संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्नेमा पालिकाले अन्य कार्यक्रममा खर्च गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु

अनियमित भएको	३,२६,५११

४०.३ **दोस्रो चरणको पोल खरिद:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ (१०) मा सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने र नियम १०० मा प्रत्यक कार्यालयले गत आर्थिक बर्षको मौज्दात, चालु वर्षमा खरिद गरेको तथा हस्तान्तरण भई आएको मालसामान र वस्तुगत सहायताको रुपमा प्राप्त भएको मालसामान समेत उल्लेख गरी कुल सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको परिमाण र मुल्य खुलाई जिन्सी दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले वस्ति विकास कार्यक्रम अन्तरगत वडा नं २ विशुखर्कमा सडक पोल तथा सडक वत्ति जडानकोलागि अल्फाविटा इन्जिनियरिङ्ग प्रा.लि.बाट २०० थान सडक वत्ती पोल, २०० थान स्टेट प्रर लाईट र १०००० मिटर तार खरिद गरी रु.३०७३६०० भुक्तानी दिएको छ। खरिद गरेको सामग्री कार्यालयले स्टोर दाखिला गरेको छैन र जडान समेत गरेको छैन। खरिद सामग्री गुणस्तर परीक्षण तथा प्राविधिक परीक्षण गरेको छैन। गुणस्तर तथा प्राविधिक परीक्षणको प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ। खरिद सामग्री माग अनुसारको स्पेसिफिकेसन समेत एकिन गरी स्टोर दाखिला गर्ने र सम्बन्धित स्थानमा जडान गरी प्राविधिक प्रतिवेदन तथा नापि किताव समेत पेश गर्नुपर्ने रु....

प्रमाण पेश नगरेको	३०,७३,६००

४०.४ **ग्यारेन्टी प्रमाण**: सामग्री सप्लायर्स र गाउँपालिकाबीच भएको सम्झौताको SCC मा GCC27.3 अनुसार खरिद गरेको सामग्रीको १ वर्ष ग्यारेन्टी हुनुपर्ने उल्लेख छ। सप्लायर्सले ग्यारेन्टीकोलागि ग्यारेन्टी काड पेश गरेको छैन। ग्यारेन्टी काड माग गरी पेश गर्नुपर्दछ।

४०.५ **अधुरो निर्माण:** गाउँपालिका र उपभोक्ता समितिबीच भएको सम्झौताको शर्त नं १ मा तोकिएको अवधि भित्रमा कार्यसम्पन्न नभएमा कार्यालय भुक्तानी दिन वाध्य नहुने व्यवस्था छ।गाउँपालिकाले विशुखर्कमा वस्ति विकास कार्यक्रमकोलागि चन्द्रकोट २ विशुखर्कमा सडक निर्माण गर्न रु.१६१८५९५। को लागत अनुमान स्वीकृत गरी २०८२।२।२० मा विशुखर्क बस्ती विकास कार्यक्रम उपभोक्ता समितिलाई कार्यादेश दिएको छ। उपभोक्ता समितिसँगको सम्झौतामा २०८२।३।२० भित्रमा कार्यसम्पन्न गर्नुपर्नेमा उपभोक्ता समितिले तोकिएको अवधिमा ५७.४७ प्रतिशत मात्र कार्य गरी पेश गरेको बिलको आधारमा गाउँपालिकाले कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी कार्यालयले व्यहोर्ने खर्च रकम रु.८३६१२५। भुक्तानी दिएको छ। सम्झौता अनुसार निर्माण कार्य नगर्ने उपभोक्ता समितिले पेश गरेको अधुरो कार्यको नाँपजाँच गरी मूल्यांकनका आधारमा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी दिएको भुक्तानी अनियमित देखिएको रु....

अनियमित भएको	८,३६,१२५

४१ **सशर्त विविध कार्यक्रम**

४१.१ **अनुदान वितरण:** प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७७ को ४.१.१३ मा संचालित कार्यक्रमको सार्वजनिक सुनुवाई र प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी तालुक निकायमा समेत पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यो वर्ष संघीय शसर्त खर्च शिर्षकबाट विभिन्न कार्यक्रममा ५० प्रतिशत अनुदान शिर्षकमा रु.८२५८६७। कृषि अनुदान वितरण गरेको छ। कृषि सहकारीलाई दिएको अनुदानबाट हासिल प्रगतिको अनुगमन गरेर सरकारी अनुदानको उपयोगिताको सुनिश्चितता हुने गरी प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

गो.भौ.न	विवरण	सप्लायर्स	रकम	पालिका भुक्तानी
१३८-०८१। ११।६	५० प्रतिशत अनुदानमा ३०४० के जी गहुको विउ वितरण	घिमिरे कृषि तथा पशु पन्छी फर्मा	२५८४००	१२५३२४
१८१-०८२।१। १७	५० प्रतिशत अनुदानमा मकैको विउ वितरण	घिमिरे कृषि तथा पशु पन्छी फर्मा समेत	१६२०००	७९५२०
२०९-०८२।२। २६	५० प्रतिशत अनुदानमा धानको विउ वितरण	घिमिरे कृषि तथा पशु पन्छी फर्मा	१४८५००	७२०२३
२५८-०८२।३। २१	मौरि पकेट कार्यक्रम निरन्तरता ५० प्रतिशत अनुदान	काँडे झुलेनी मौरी उद्यमि कृषक समुह संचालक समिति	१११५८६६	५४९०००
		जम्मा		८२५८६७

४१.२ **साझा सुविधा केन्द्र स्थापना:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ (छ) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा उपलव्ध स्रोत, साधन र सम्पत्तिको समुचित उपयोग भएको र सम्पत्ति हानी नोक्सानी नहुने गरी संभार तथा संरक्षणको उचित व्यवस्था गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले गरिवी निवारणको लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम अन्तरगत अति गरिव पारिवारको लागि कम्तिमा १० जनाको लागि हुने साझा सुविधा केन्द्र स्थापना कार्यक्रमबाट शान्तिपुर बजारमा स्थानीय कृषि उपज विक्री केन्द्र स्थापना गरी डि.पि.के. कन्स्ट्रक्सनलाई रु.४७६४१०। भुक्तानी दिएको छ। स्थापना भएको केन्द्र संचालनमा आएको छैन। कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुपको लाभग्राही छनौट गरी केन्द्र संचालनमा ल्याई सरकारी खर्चलाई उत्पादनमुलक तथा उपलव्धिमुलक बनाउनुपर्दछ।

४१.३ **गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम:** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ११ मा मालसामनको लागत अनुमान सम्बन्धी व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को बजेट कार्यान्वियन सम्बन्धी मार्गदर्शनको वुदा नं ५७ मा नगद कारोवार गर्दा हुने जोखिम कम गर्न सबै प्रकारका भुक्तानीहरु सोझै बैंक खातामा विद्युतीय प्रणालीमार्फत भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यो वर्ष गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रममा बाख्रा तथा कुखुराका चल्ला वितरणको लागि गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम संचालन गर्ने कर्मचारीलाई नगद भुक्तानी दिएर खरिद गरेको छ। सार्वजनिक खरिद नियमावलीको व्यवस्था अनुसार लागत अनुमान तयार गरी खरिद गर्ने तथा वितरण गर्ने र सम्बन्धित सप्लायर्सालईनै वैंकिङ्ग प्रणालीमार्फत भुक्तानी दिने व्यवस्था कार्यान्विय गरी कर्मचारीलाई नगद भुक्तानी दिई खरिद गर्ने कार्यमा पूर्ण नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र.स	कार्यक्रम	रकम
१	वाख्रा तथा कुखुराको चल्ला वितरण	१६००००
२	चल्ला वितरण कार्यक्रम	१५९७२५
	जम्मा	३१९७२५

४१.४ **प्रदेश अनुदान:** लुम्विनी प्रदेशको स्थानीय तह सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०८१ को दफा ६ मा संचालित कार्यक्रम पारदर्शी र प्रभावकारी रुपमा भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहले अनुगमन गर्ने, कार्यक्रमको प्रगति विवरण वार्षिक रुपमा सार्वजनिक गरी मन्त्रालयमा बुझाउनुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार कार्यक्रमको लागि रु.८२२७०५। अनुदान वितरण गरेको छ। वितरण गरेको अनुदानको प्रभावकारीता प्रगति र वार्षिक प्रतिवेदन लागायतको विवरण तयार गरेको छैन। कार्यक्रमको अनुगमन गरी सोको प्रभावकारीता मुल्याङ्कन र अनुगमन प्रतिवेदन तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी उपलव्ध अनुदानको उपयोगिता सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

गो.भौ.न	विवरण	सप्लायर्स	रकम	पालिका भुक्तानी
२-०८२।३।१७	मौरी प्रवद्धन कार्यक्रम अन्तरगत ५० प्रतिशत अनुदान वितरण	विभिन्न ५ कृषि फर्मलाई अनुदान वितरण वडा नं २	५०३३१०	२५१६५५
३-०८२।३।१७	७५ प्रतिशत अनुदानमा बाख्रा प्रवद्धन खोर निर्माण अनुदान	३ कृषकलाई अनुदान वितरण वडा नं २	३९०६६६	२९३०००
५-०८२।३।२२	७५ प्रतिशत अनुदानमा वाख्र प्रवर्द्धन कार्यक्रम अनुदान	४ कृषकलाई खोर निर्माण अनुदान वडा नं २	३७००००	२७८०५०
		जम्मा		८२२७०५

४१.५ **सुरक्षित नागरिक आवासः** सुरक्षित नागरिक आवास कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५ को दफा ६ मा किस्ता बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराईएको तीन महिना भित्र कार्य प्रगति नभएमा लाभग्राहीबाट अनुदान रकम स्थानीय तहले असूल उपर गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले चन्द्रकोट ५ चुन बहादुर थापालाई पहिलो किस्त वापत रु.४५०००। भुक्तानी दिएकोमा निजले आवास निर्माण नगरेकाले दोस्रो किस्ता वापतको रकम निकासा दिएको छैन। लाभग्राहीले लेखापरीक्षण अवधिसम्म निर्माणकार्य प्रगति नभएकोले रकम असूल गरी संघीय संचित कोष दाखिला गर्नु पर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	४५,०००

४२ **निर्माण कार्यको सम्झौता**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ मा मूल्याङ्कनबाट सारभूत रुपमा न्यूनतम कबोल गर्ने बोलपत्रदातासँग सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस पालिकाले टिमुरे पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम वडा नं ०४ मा विविध पूर्वाधार निर्माण गर्न लागी ठेक्का नं ०७।२०८०-८१ बाट रू.३४,२९,९८७।८० को लागत अनुमान तयार गरी निर्माण व्यवसायी श्री सरस्वती एण्ड जानकी कन्स्ट्क्सनसँग २०८२।२।२५ मा सुरु भई २०८२।३।२० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी जम्मा रू.२६,४५,५४२।२७ मा सम्झौता भएकोमा हालसम्म खरिद सम्झौताको बिड डकुमेन्टमा कार्यालयको तर्फबाट सम्झौतामा हस्ताक्षर भएको देखिएन। उक्त कार्य यो वर्ष प्रथम रनिङ्ग बिल भुक्तानी गर्दा १० दिनको पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्तिवापत रू.६६१५।०० कट्टा गरी रू.१३,३७,९५२।०० भुक्तानी गरिएको छ । उक्त ठेक्काको ५० प्रतिशत वित्तीय र भौतिक प्रगति भएको देखिन्छ र त्यसपछि म्याद थप पनि भएको छैन। कार्यालयले समयमै ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्छ ।

४३ **कार्यक्षेत्रभित्रको कार्यसम्पादनको अभिलेखीकरण**

नेपालको संविधानको धारा ५७ को अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच अधिकार बाँडफाँट भएको र नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ को नियम २० मा संघीय विकास मन्त्रालयको कार्य विभाजन, प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७९ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार स्थानीय तहले सम्पादन गर्नु पर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। कार्यजिम्मेवारीको सम्बन्धमा कार्य विस्तृतीकरण भई विकासका पूर्वाधारको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन भएको छैन। यस पालिकाको कार्यक्षेत्रभित्र एउटै प्रकृतिको कार्यमा सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारको संस्थागत संरचना रहेको र स्थानीय तहबाट समेत विभिन्न आयोजनाहरु मार्फत सञ्चालनमा भएको देखिन्छ। संविधान तथा वर्तमान कानुन अनुसार सम्पादन गर्नुपर्ने जिम्मेवारीको कार्य विस्तृतीकरण अनुसार क्षेत्राधिकार स्पष्ट बनाइ मितव्ययी रुपमा दोहोरो नपर्नेगरी कार्यसम्पादन हुने अवस्था सुचिश्चित हुनुपर्दछ।

४४ **योजनाको म्याद थप**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सम्झौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने प्रावधान छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७६ को नियम १२९ मा खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सम्झौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ। म्याद थप गर्नुअघि सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले समयमा नै काम सम्पन्न गर्न भर मग्दुर प्रयास गरे नगरेको, काबुबाहिरको परिस्थिति भए नभएको, कार्यालयले उपलब्ध गराउनु पर्ने कुराहरु उपलब्ध गराए नगराएको जस्ता कुराहरुको विश्लेषण गरेरमात्र खरिद सम्झौताको म्याद थप गर्नुपर्ने कुरा पनि सोही नियममा उल्लेख छ। कार्यालयले यो वर्ष निर्माणाधिन योजनाहरुको म्याद थप गर्दा त्यसको आवश्यकताको सम्वन्धमा यथोचित विश्लेषण गरेको देखिएन । सम्झौता अनुसार तोकिएको समयमा नै निर्माण कार्य सम्पन्न गराउन निर्माण व्यवसायीलाई पनि जिम्मेवार बनाउनु पर्ने देखिन्छ।

४५ **निवेदन दर्ता, प्राविधिक बिल र कार्य स्वीकार प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस पालिकाले ठेक्काबाट, सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट, उपभोक्ता समितिहरुबाट र कोटेशनबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कन गरी प्राविधिकले पेस गर्ने मुख्य आधार निर्माण कार्यको ठेक्का बिल, नापी किताव र कार्य स्वीकार प्रतिवेदनमा सम्झौता मिति, कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति साथै कार्य सम्पन्न घटी वा बढी प्रतिशत लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स र म.ले.प.फा.न. अनुसार ठेक्का बिल र प्रतिवेदनमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क, मिति र विवरण नखुलाएको देखिएकाले खुलाई नापजाँच तथा निर्माणको प्रगति अवस्थालाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ। साथै योजनाको अन्तिम बिल भुक्तानी गर्दा निर्माण व्यवसायी निवेदन कार्यालयमा दर्ता गरेरमात्र कारबाही अगाडि बढाउनेतर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ।

४६ **ठेक्का सम्झौता र व्यवस्थापन**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६९(१) र नियमावली २०६४ को नियम १४६(२) मा बोलपत्रमा पर्याप्त प्रतिस्पर्धा गराउन विद्युतीय सञ्चार माध्यम (e-Bidding) बाट बोलपत्र आह्वान गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ। त्यसैगरी सोही ऐनको दफा २६(६) मा कुनै बोलपत्रदाताले आपसमा मिलेमतो गरी बोलपत्र दाखिला गरेको हुन सक्ने सम्भावना तर्फ समेत मध्यनजर गर्दै मिलेमतो भएको पुष्टि भएमा ऐनको प्रावधान अनुरुप बोलपत्र रद्द गर्न सकिने प्रावधान समेत रहेको छ। पालिकाले पेस गरेको विबरण अनुसार १७ ठेक्काको खरिद सम्झौता गर्दा १.०६ प्रतिशत देखि ५१.२० प्रतिशतसम्म घटीको कबोल अंकमा ठेक्का सम्झौता गरिएको छ। खरिद कार्य गर्दा प्रतिष्पर्धात्मक, मितव्ययी र गुणस्तरीय समेत हुनेगरी खरिद सम्झौता गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

ठेक्का नं.	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायी	लागत अनुमान रकम (हजारमा)	कबोल/सम्झौता रकम (हजारमा)	घट प्रतिशत
CRM-GUL- SQ-G-3-081/082	स्यानिटरी प्याड आपूर्ति तथा वितरण	ए.जी. हेल्थ इन्डस्ट्रिज प्रा. लि.	६२५.००	३०४.९९	५१.२०
CRM/GUL/NCB/W-01/078/79	प्रशासकीय भवन	स्वच्छन्द सुसन लर्डबुद्ध जे. भि.	१,२२,१५२.१०	६७,९२९.६८	४४.३९
CRM/GUL/NCB/W-07/080/081	दिब्रुङ्ग स्वास्थ्य भवन निर्माण	डिएस/जेबी जे. भि.	२४,२६१.७६	१६,४८२.५१	३२.०६
CRM/GUL/NCB/W-08/080/081	वडा नं २ कार्यालय निर्माण	चन्द्रकोट कन्स्ट्रक्सन	७,४९९.७०	५,३२८.४०	२८.९५
CRM/GUL/NCB/W-09/080/081	वडा नं ५ कार्यालय निर्माण	शिवालय निर्माण सेवा	७,४९९.४२	५,३४१.८५	२८.७७
CRM-GUL-NCB-W-3/081/82	शिवालय मन्दिर ट्रस तथा ब्लक पेभिङ्ग निर्माण	नाइजोल कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	१७,७७८,३८६.९९	१२,९१,८३३.५८	२७.३६
CRM-GUL-NCB-W-05/081/82	तुराङ्ग बर्थिङ्ग सेन्टर निर्माण	पौडेल बन्धु कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	३७,३११,०००.३७	२७,९९३,९४४.२१	२४.९७
CRM-GUL-NCB-W-06/081/83	बाल विकास आधारभूत विद्यालय	दिब्रुङ्ग देउराली निर्माण सेवा	३,०३६.८४	२,२८५.०२	२४.७६
CRM-GUL-NCB-W-4/081/82	हरेवा टारी सिंचाइ कुलो निर्माण	विष्णुमाता कन्स्ट्रक्सन	१९,४०,५००.०२	१४,६०,२४१.९२	२४.७५
CRM-GUL-NCB-G-1/081/82	औषधि खरिद	समुन्द्र मेडिको कन्सर्न	३,९९९.१४	३,०१७.६७	२४.५४
CRM/GUL/NCB/W-08/078/79	१५ शैया अस्पताल शान्तिपुर	तुल्सीभक्त/अर्जुन बिल्डर्स जे. भि.	१,७९,९४१.५८	१,३६,६४४.७४	२४.०६
CRM-GUL-SQ-W-1/081/82	त्रिवेणी–ग्वाघा–हरेवा–चिसापानी–शान्तिपुर सडक मर्मत	विष्णुमाता कन्स्ट्रक्सन	१,७२४.३४	१,३२४.८७	२३.१७
CRM-GUL-NCB-W-1/081/82	डौडारे खोला ओलीबाङ्ग फाँट सिंचाइ	इन्जिनियरिङ्ग एण्ड इकोनोमिक्स कन्स्ट्रक्सन प्रा. लि.	४,८५०.४८	३,७३५.२३	२२.९९
CRM-GUL-NCB-W-07-081/82	टिमुरे पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	सरस्वती एण्ड जानकी कन्स्ट्रक्सन	३,४२९.९८	२,६४५.५४	२२.८७
CRM-GUL-NCB-W-2/081/82	मजुवा–पिपलपाटा–किसिकोट–भञ्ज्याङ्ग सडक	इन्जिनियरिङ्ग एण्ड इकोनोमिक्स कन्स्ट्रक्सन प्रा. लि.	५,००६.५२	३,९५०.४६	२१.०९
CRM-GUL-SQ-G-1/081/82	बस्ती विकास कार्यक्रम (सडक बत्ति खरिद)	चन्द्रकोट कन्स्ट्रक्सन	१,९९७.२९	१,६६१.१०	१६.८३
CRM-GUL-SQ-G-2/081/82	बस्ती विकास कार्यक्रम (सडक बत्ति खरिद)	अल्फा बेटा इन्जिनियरिङ्ग	३,४३४.७५	३,०७३.६०	१०.५१
CRM-GUL- SQ-G-2-081/082	मिनी टिलर तथा कम्बाइन मिल आपूर्ति तथा वितरण	मुक्तिनाथ कृषि कम्पनी	१,९३६.००	१,९१५.४४	१.०६

४७ **गाउँपालिका प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने

व्यवस्था रहेको छ। ठेक्का नं NCB ०१/२०७८-७९ बाट यस चन्द्रकोट गाउँपालिका प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यको लागि लागत अनुमान रु.१२,२१,५२,०९९।४१ को योजना स्वीकृत गरी २४ महिनाभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरिसक्ने गरी २०७८।९।११ मा श्री स्वच्छन्द सुसन लर्ड बुद्ध जे.भी.सँग रु.६,७९,२९,६७६।३८ मा सम्झौता गरी दोस्रोपटकको म्याद थपसहित सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०८२।०५।११ सम्म सक्नेगरी सम्झौता भएको देखिन्छ। दुईपटकसम्म म्याद थप गर्दा पनि हाल सम्झौता अनुसार सातौ रनिङ बिलसम्म निर्माण व्यावसायीले निर्माण कार्य २०८२।३।३२ सम्म रु.३,८३,८५,२६८।४७ अर्थात ५३ प्रतिशत भुक्तानी गरेकोमा ५५ प्रतिशतमात्र भौतिक प्रगति हासिल भएको देखिन्छ। उक्त कार्यको दोस्रोपटक म्याद थपसहित २०८२।५।११ सम्म रहेकोमा हाल करिब ४५ प्रतिशतभन्दा बढी कार्य बाँकी रहेको छ। अतः गाउँपालिका प्रशासकीय भवनको निर्माणको सम्झौता अनुसार गुणस्तरीय कार्यको सुनिश्चिततासहित समयमै सम्पन्न गर्नतर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ।

४८ **दिब्रुङ स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण कार्य**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ११७(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस पालिका अन्तर्गत ठेक्का नं NCB ०७/२०८०-८१ बाट दिब्रुङ स्वास्थ्य चौकीको निर्माणको लागि लागत अनुमान रु.२,४९,८९,६१४।१२ को योजना स्वीकृत गरी स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण ४० महिनाभित्र निर्माण सम्पन्न गरिसक्ने गरी २०८१।१।२१ मा श्री दिव्यशक्ति निर्माण सेवा र जोग्मा विल्डर्ससँग रु. १,६४,८२,५०८।९१ मा सम्झौता गरी सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०८३।५।२१ सम्म सक्नेगरी सम्झौता भएको थियो तर हाल २८ महिनासम्म पनि अपेक्षित कार्य प्रगति हुन सकेको छैन। सम्झौता अनुसार निर्माण व्यावसायीलाई निर्माण कार्यको लेखापरीक्षण अवधिसम्म रु.९९,९२,५६९।३५ अर्थात ६० प्रतिशत भुक्तानी भएकोमा ६५ प्रतिशतमात्र भौतिक प्रगति हासिल भएको देखिन्छ। उक्त कार्यको हाल करिब ३० प्रतिशत मात्र समय बाँकी रहदा ३५ प्रतिशतभन्दा बढी कार्य बाँकी रहेको देखिन्छ। अतः दिब्रुङ स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माणको सम्झौता अनुसार गुणस्तरीय कार्यको सुनिश्चिततासहित समयमै आयोजना सम्पन्न हुनुपर्दछ।

४९ **एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस पालिकाले ठेक्का नं NCB ०८/२०७८-७९ बाट आर्थिक वर्ष २०७८।७९ मा स्थानीय तहमा आधारभूत अस्पताल निर्माण गर्ने कार्यक्रम अनुसार अस्पताल सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७ बमोजिम गाउँपालिकामा १५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण गर्न विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनको लागत अनुमान रु. १७,१४,४१,२६३।७७ को गुरुयोजना स्वीकृत गरिएको थियो । स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण ३६ महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी २०७८।३।१० मा श्री तुलसीभक्त अर्जुन विल्डर्ससँग रु.१३,६६,४४,७३६।३३ मा सम्झौता गरी सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०८१।३।१० सम्म सक्नेगरी सम्झौता भएको र हाल उक्त कार्यसम्पन्न भइसकेको छ। तर हालसम्म पनि उक्त अस्पतालको लागि स्वास्थ्यकर्मी लगायत स्वास्थ्य उपकरणको व्यवस्थापन हुन नसकेकाले अस्पताल भवन सञ्चालनमा आउन सकेको देखिएन। पालिकाबाट थप कार्यको लागि बजेट विनियोजन गरेको देखिएन। लेखापरीक्षण अवधिसम्म हस्तान्तरण नभएको अस्पताल भवनवाट सेवा प्रवाह सुचारु नभएकोले विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने र भवन निर्माणको सम्झौता अनुसार गुणस्तरीय कार्यको सुनिश्चिततासहित सेवा प्रवाह हुनुपर्दछ। यस आयोजना तर्जुमााको चरणमै पूर्व तयारी, दरबन्दी व्यवस्थापन, व्यापक जोखिम मूल्याङ्कन, मर्मतसम्भार, लाभ लागत विश्लेषण, अन्तर सरकार समन्वय र स्रोत विश्लेषण गर्नु पर्नेमा त्यसो हुन नसक्दा निर्माण सकेर पनि सञ्चालन हुन नसकेको देखिन्छ । अस्पताललाई यथासक्य चाँडो सञ्चालनमा ल्याउन पालिकाले विशेष जोड दिनुपर्दछ ।

५० **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति - टिमुरे पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-२** को निर्णयले रू **८४,२५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५१ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति – SQ 01/2081-82 त्रिबेणी ग्वाघा हरेवा चिसापानी शान्तिपुर सडक मर्मत**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **८,५८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५२ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति – डिपिआर निर्माण**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **१४,८८२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **१,९४९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५३ **बचत भएको अनुदान रकम खर्च**

संघीय सरकारको समपूरक अनुदान सम्वन्धी कार्यविधि २०८१ को दफा १२ मा प्रदेश वा स्थानीय तहले समपुरक अनुदान रकम खर्च गर्दा जुन आयोजना वा कार्यक्रमका लागि अनुदान प्राप्त भएको हो सो आयोजना वा कार्यक्रममा मात्र खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै उक्त कार्यविधिको दफा १४ मा समपूरक अनुदान अन्तर्गत सञ्चालन हुनेगरी छनौट भएको आयोजना वा कार्यक्रमका लागि वजेटमा विनियोजित रकम सो बाहेक अर्को आयोजना कार्यक्रमको नाम, क्रियाकलाप, आयोजना स्थल परिवर्तन गर्न वा त्यस्तो आयोजना वा कार्यक्रममा विनियोजित रकमबाट कुनै रकम अन्य कार्यक्रममा रकमान्तर गर्न नपाईने व्यवस्था रहेको छ । आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, 2076 को दफा २२(३) मा ससर्त समपुरक वा विशेष अनुदान वापत प्रदेश वा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएको रकम आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई वाँकी भएमा संघीय संञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (३) मा सरकारी रकमको खर्च लेख्दा अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृति लिई खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। लुम्विनी प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश संञ्चित कोषबाट केही रकम विनियोजन र खर्च गर्ने सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०८१ को दफा ८(१०) मा प्रदेश स्रोतबाट सञ्चालन हुनेगरी विनियोजन भएको कुनै आयोजना वा कार्यक्रममा वोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गरी सकेपछि बचत रकमबाट पुनः ठेक्का गराउन नपाईने उल्लेख छ । कार्यालयले निम्नानुसारका शीर्षक र योजनाबाट प्राप्त कार्यक्रममा बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गरी बचत रकमबाट सोहि आयोजनामा बोलपत्र, सिलबन्दी दरभाउपत्र तथा सोझै खरिद विधिबाट देहाएका केही आयोजनाको ढिलो सम्झौता गरी यस आर्थिक वर्षमा रु. ९,४२,१७८।२७ खर्च गरेको पाईयो। यसरी कार्यविधि विपरित नयाँ कार्यक्रममा संघीय सरकारको स्वीकृत प्राप्त नगरी एकपटक ठेक्का बन्दोवस्त भईसकेपछि वचत हुने रकम पुनः खर्च गरेकोले अनियमित देखिएको रु

क्र.सं.	योजनाको नाम	बजेट	प्रकृया	खर्च रकम	बचत रकम	कैफियत
संघीय शसर्त अनुदानतर्फ						
१	तुराङ्ग स्वास्थ्य चौकी बर्थिङ्ग सेन्टर थप	३,८००,०००.००	NCB	२,७७५,४७६.५८	१३८	
थप काम	कोटेशनबाट			४४७,९३८.००		
जम्मा रकम				२,७७५,४७६.५८	४४७,९३८.००	
प्रदेश समपूरकतर्फ						
१	डौँडारेखोला वलिबाङ्ग फाँट सिँचाई योजना थप	५,०००,०००.००	NCB	३,६५९,९१७.३१		
थप काम	कोटेशनबाट			४९४,२४०.२७		
जम्मा रकम				३,६५९,९१७.३१	४९४,२४०.२७	
कुल जम्मा रकम					९४२,१७८.२७	

अनियमित भएको	९,४२,१७८

५४ भवन निर्माणको म्याद थप

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५६ मा काबु वाहिरको परिस्थिति, सार्वजनिक निकायले उपलब्ध गराउनुपर्ने कुरा उपलब्ध गराउन नसकेमा वा अन्य मनासिव कारणबाट खरिद सम्झौताको अवधि नबढाई नहुने भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ। कार्यपालिकाले मिति २०८२-०३-२३ को निर्णयबाट म्याद थप गरेको देहाय बमोजिमका ठेक्कामा ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम के कारणले म्याद थप गर्नु परेको हो सो कारण स्पष्ट खुलाएको छैन। ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम मनासिब कारणसहित खरिद सम्झौताको म्याद थप गर्नुपर्दछ।

योजनाको नाम	ठेक्का नं	निर्माण व्यवसायी	सम्झौता रकम	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	म्याद थप अवधि	भौतिक प्रगति
गाउँपालिका प्रशासकीय भवन	०१। ०७८-७९	स्वच्छन्द सुसन लर्ड बुद्ध जेभी	६,७९,२९,६७६। ३८	२०८१-०५-११	२०८२-५-११ दोस्रोपटक	६० प्रतिशत
वडा नं ०३ को वडा कार्यालय भवन	०८। ०८०-८१	चन्द्रकोट कन्स्ट्रक्सन प्राली	५३,२८,४००। ७१	२०८२-०२-२८	२०८२-५-३० प्रथमपटक	७५ प्रतिशत
वडा नं ०५ को वडा कार्यालय भवन	०९। ०८०-८१	शिवालय निर्माण सेवा	५२,९१,८५३। २०	२०८२-०२-२८	२०८२-५-३० प्रथमपटक	८५ प्रतिशत

५५ टुक्रा खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्नुहुदैन भनी उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावली, २०६४ को नियम ८४(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले बीस लाखसम्म लागत अनुमान भएको सार्वजनिक खरिद वा मालसामान शिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस पालिकाले मालसामान खरिद कार्यको प्रकृतिअनुसार एउटै प्याकेज बनाई लागत अनुमानको सीमा अनुसार बोलपत्रमार्फत कार्य गराउनु पर्नेमा मर्मत सम्बन्धी निर्माण कार्य प्रतिस्पर्धा सीमित हुनेगरी टुक्रा पारी पटकपटक सोझै रू. ६२,७४,८४५।४० खर्च गरेको नियमसम्मत देखिएन। एउटै प्रकृतिको मर्मत कार्यलाई प्याकेज बनाइ बोलपत्रको माध्यमबाट प्रतिस्पर्धात्मक, मितव्ययी र गुणस्तरीय हुनेगरी खर्च गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

५६ **सवारी साधन मर्मत**

सार्वजनिक खरिद नियमावली ,२०६४ को नियम९६ मा सार्वजनिक निकायमा रहेको कुनै मालसामान मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने भएमा सोको लिखित जानकारी मालसामान उपयोगकर्ताले कार्यालय प्रमुखलाई दिएपछि निजले नियम १३ को उपनियम (५) बमोजिम लागत अनुमान तयार गराई स्वीकृत गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। उपकरण वा पाटपूर्जा खरिद गरेकोमा सार्वजनिक निकायले त्यस्ता मालसामान वा उपकरण जिन्सी दाखिला गराई प्रति एकाई मूल्य पाँच हजार रुपैयाँ भन्दा बढी पर्ने उपकरण वा पाटपूर्जाको अभिलेख राख्नु पर्ने र त्यस्ता पाटपूर्जा पुराना उपकरण वा पाटपूर्जाको लागि प्रतिस्थापन गरिएको कुरा सम्बन्धित प्राविधिकबाट प्रमाणित गराई पुराना सामान जिन्सी दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले विभिन्न मितिमा गाडी, दमकल र अन्य सवारी साधन मर्मतमा यो वर्ष रू.१२,५५,०५२। खर्च गरेको छ । यस्ता खर्चको भुक्तानी गर्दा सवारी साधन विग्रेको निवेदन पेस नगरेको, प्राविधिकबाट लागत अनुमान तयार नगरेको र मर्मत गरिसकेपछि पुराना विग्रेका सामानको दाखिला गरेको देखिएन । यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गरी नियमले गरेको व्यवस्था बमोजिम मर्मत कार्य गर्नुपर्दछ।

५७ **सक्कल बिजक पेस नगरेको**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकम खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। कार्यालयले झिमरुक ईनोभेटिभ टेक्नोलोजि सेन्टर लाई विजक नं.१५।२०८१।८।१० र बिजक नं. १३।२०८१।७।१ बाट रू.१४,००० भुक्तानी गरेकोमा सक्कल विजक पेस नगरेकोले प्रमाण पेस गर्नुपर्ने रू..

प्रमाण पेश नगरेको	१४,०००

५८ **एन वास प्रणाली**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५ मा सार्वजनिक निकायले कुनै पनि खरिदका लागि तोकिए बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता योजना निर्माणको लागि नव किरण नेपालसंग सम्झौता गरी गो.भौ.नं.७१०।२०८२।३।२२ बाट रू.१४,७०,१३०। भुक्तानी गरेको देखिएकोमा उक्त खरिद कार्यको लागत अनुमान तयार गरेको छैन। खरिद कार्य गर्नु अघि लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत लागत अनुमानका आधारमा मात्र भुक्तानी गर्नुपर्नेमा लागत निर्धारण नगरी गरिएको सो खरिद कार्यको यथार्थता यकिन गर्न नसकिएकोले उक्त भुक्तानी नियमसम्मत नदेखिएको रू.....१४७०१३०

अनियमित भएको	१४,७०,१३०

५९ **मध्यमकालीन खर्च संरचना, आवधिक योजना र आयोजना बैंक निर्माण**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ मा खरिद सम्झौता सम्वन्धी व्यवस्था रहेको छ । कार्यालयले मध्यमकालीन खर्च संरचना, आयोजना बैंक र आवधिक योजना ६० दिन भित्र तर्जुमा गर्ने गरी २०८२।१।२७ मा फोर जि ईन्जिनियरिङ सोलुसन प्रा.लि. संग रू.१९,९२,५२९ (मूअकर सहित) सम्झौता गरी कार्यादेश दिएको देखिन्छ । सम्झौताको बुँदा नं.६ मा आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना र आयोजना बैंक (वेब बेस) निर्माण गरी पालिकालाई अन्तिम प्रतिवेदन बुझाउनुपर्ने शर्त रहेको देखिन्छ । परामर्शदाताले मिति २०८२।३।२४ मा मध्यमकालीन खर्च संरचना मात्र तयार गरी भुक्तानीको लागि निवेदन पेस गरेको मा रू.४,९९,०००। भुक्तानी गरेको छ । सम्झौता बमोजिम सबै कार्यसम्पन्न नगरेको अवस्थामा भुक्तानी गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रू.....

अनियमित भएको	४,९९,०००

६० **प्रोत्साहन भत्ता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । चन्द्रकोट गाउँपालिकाले कार्यसम्पादनमा आधारित कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता सम्बन्धी (पहिलो संशोधन)कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २, ३ र

४ मा महिनामा न्यूनतम ५ देखि २० घण्टा सम्म अतिरिक्त समय कार्य गरे वापत अंक प्रदान गरिने र प्रत्येक महिनाको ७ गते भित्र अघिल्लो महिनाको शाखागत रुपमा एकीकृत प्रतिवेदन पेश गरेमा २० अंक प्रदान गर्ने जस्ता सूचक राखी कर्मचारीलाई मासिक २० देखि ५० प्रतिशतसम्म अतिरिक्त भत्ता पाउने अनुसूचीमा उल्लेख गरेको छ । कर्मचारीले नियमित गर्ने कामलाइ समेत अतिरिक्त समयमा काम गरेको उल्लेख गर्ने, अतिरिक्त समयमा काम गरेको विद्युतीय हाजिरी नभएको र उक्त थपकामबाट प्राप्त नतिजा प्रमाणित नगराई अतिरिक्त समय मात्रै प्रमाणित गराई प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराएको देखियो । विद्युतीय हाजिरी प्रणालीमा नभएकोमा पालिकाले कार्यविधि बनाई अतिरिक्त समय प्रोत्साहन भत्ता वापत रू.१४,९६,७२३ खर्च लेखेको छ । पालिकाको आन्तरिक आयलाई समेत विचार गरी कानुन बमोजिम कार्यविधि बनाई यस्तो खर्च लेख्नुपर्दछ ।

६१ तलवी प्रतिवेदन

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ रू.१,९३,६३,००६ र पालिकाकातर्फ रू.१,२४,१९,२५१ समेत जम्मा रू.३,१७,८२,२५७ खर्च लेखेको छ । तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता तथा ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

६२ करार कर्मचारी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले स्थायी प्रकृतिको कामको लागि आवश्यक पर्ने तथा सेवा करारमा लिने कर्मचारीको लागि लाग्ने खर्च वहन गर्ने स्रोत समेत विश्लेषण गरी दरबन्दी प्रस्ताव गर्ने र यस्ता दरबन्दीको व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी सभाबाट स्वीकृत गराउने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दी बाहेकका पदमा निम्नानुसार कर्मचारी नियुक्ति गरी तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो/ स्वीकृत दरबन्दी बाहेकका पदमा कर्मचारी राखी तलब भत्ता भुक्तानी गरेको सम्बन्धमा औचित्य पालिकाले पेश गरेको छैन । जसले गर्दा प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुनुका साथै अन्य कार्य उपलब्धिमा समेत नकारात्मक असर परेको छ । स्वीकृत दरबन्दी बाहेक पदमा कर्मचारी नियुक्त गरी रू.४५,६३,३६४ भुक्तानी गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रू......

क्र.सं.	पद र संख्या	भुक्तानी रू.
१.	वडा सहायक र कम्प्युटर अपरेटर ९ जना	२८,५२,४६०
२.	ल्याब असिस्टेन्ट ४ जना	१७,१०,९०४
जम्मा		**४५,६३,३६४**

अनियमित भएको	४५,६३,३६४

६३ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को नियम २९ मा कामको नियमित सुपरीवेक्षण गर्नुपर्ने र नियम ३० मा अनुसूची ५ बमोजिम प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभुत गराउन एवं सामुदायिक पूर्वाधारको विकास मार्फत नागरीकको जीवन यापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाको ८ वटै वडाहरुमा सडक तथा नाली सरसफाई, सडक मर्मत तथा सोलिङ, कुलो कटानको कार्य गर्न लगायतका विभिन्न ९ वटा योजना संचालनमा रहेको र उक्त कार्यबाट औषतमा ९१ कार्य दिन कार्य गरेवापत ५९ जनालाई ज्यालाबापत रु.२९०७८०४। र प्रशासनिक खर्च रु.१९७९१६०। गरी कुल रु.४८८६९६४। खर्च भुक्तानी दिएको देखियो। उक्त कार्यबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालिन रोजगारी सृजना भएतापनि संचालित योजनाबाट कामको दिगोपना र दीर्घकालिन रोजगारी सृजना भएको देखिदैन। कामको दिगोपना र दीर्घकालिन रोजगारी सृजनाहुने आयोजना संचालन गर्ने तर्फ जोड दिनुपर्ने देखिन्छ। साथै कार्यविधिको व्यवस्था कार्यान्वयन गरी रोजगार कार्यक्रमलाई थप परिस्कृत तथा व्यवस्थित गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

६४ शिक्षा कार्यक्रम

६४.१ **एसईई परीक्षा उत्रिण:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२ज) मा आधारभूत र माध्यामिक शिक्षालाई स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रभित्र समावेश गरेको छ । यस गाउँपालिका भित्र ९ वटा माध्यमिक विद्यालयबाट एसईईमा २८६ विद्यार्थी सहभागि भएकोमा १८३ जना विद्यार्थी उत्रिर्ण भएका छन। यो पालिकाबाट गत वर्ष २७ प्रतिशत विद्यार्थी उत्रिर्ण भएकोमा यो वर्ष ६४ प्रतिशत विद्यार्थी उत्रिर्ण भएको छ। पालिका भित्रको शिक्षामा सुधारको कदम चाल्दै उत्रिर्ण प्रतिशतमा सुधार ल्याउन जोड दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम र ठेगाना	२०८०			२०८१		
		परीक्षामा सम्मिलित संख्या	वर्गीकृत (उत्तीर्ण)संख्या	वर्गीकृत (उत्तीर्ण)प्रतिशत	परीक्षामा सम्मिलित संख्या	वर्गीकृत (उत्तीर्ण) संख्या	वर्गीकृत (उत्तीर्ण)प्रतिशत
1	शारदा मा.वि., चन्द्रकोट-1 अर्जेवा	३	१	३३.३३	5	2	४०
2	शारदा मा.वि.,चन्द्रकोट-२ सराङ	१९	३	१५.७९	१८	१५	८३.३३
3	सरस्वती मा.वि.चन्द्रकोट-२ ओलिवाङ	25	६	२४	36	10	२७.७८
4	हर्राचौर मा.वि.चन्द्रकोट-३ हर्राचौर	5	१	२०	9	5	५५.५६
5	उदय मा.वि.चन्द्रकोट-४ शान्तिपुर	93	२३	२४.७३	83	57	६८.६७
६	ग्वाघा मा.वि.चन्द्रकोट-५ ग्वाघा	१९	५	२६.३२	२२	२१	९५.४५
७	शारदा मा.वि.चन्द्रकोट-७ रुपाकोट	२०	१३	६५	22	११	५०
८	ज्ञानोदय मा.वि.चन्द्रकोट-८ मजुवा	६५	१७	२६.१५	७८	५५	७०.५१
९	जनता बाल निकेतन मा.वि.चन्द्रकोट-८ पिपलपाटा	१४	३	२१.४३	१३	७	५३.८५
	जम्मा	२६३	७२	२७.३८	२८६	१८३	६३.९९

६४.२ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात:** शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७(१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी संख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः ५०, ४५ र ४० हुनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार शिक्षक विद्यार्थी तथा विद्यालयगत विद्यार्थी संख्याको विवरण अनुसार पहाडी जिल्लामा प्रति कक्षा ४५ जना विद्यार्थी हुनुपर्नेमा ३९ विद्यालय मध्ये २५ विद्यालयमा कुल विद्यार्थी ४५ भन्दा कम रहेको पाईयो सो मध्ये ४ विद्यालयमा १० जना भन्दा कम विद्यार्थी रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरुको शिक्षक दरवन्दी र अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाले विद्यालयगत शिक्षक दरवन्दीलाई विद्यार्थी संख्याको आधारमा पूनरावलोकन गरी मिलान गरेर विद्यालय संचालन गर्न तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

क्र. सं	विद्यालयको नाम	शिक्षक विवरण				अनुपात	
		शिक्षक दरवन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्ति मध्ये करार (राहतसमेत)	विद्यार्थी संख्या		
१	भीमा आ.वि. चन्द्रकोट-1	३	३	१	४२	१४	
२	शारदा मा.वि. चन्द्रकोट-1 अर्जेवा	१०	१०	५	४६	५	
३	शारदा मा.वि. चन्द्रकोट-1 सराङ	१३	१३	७	२१६	१७	
४	सरस्वती मा.वि. चन्द्रकोट-2	१३	१३	५	२०७	१६	
५	जनज्योति आ.वि.चन्द्रकोट-2	३	३	०	१७	६	
६	जनता आ.वि. चन्द्रकोट-2	२	२	१	९	५	
७	इन्द्रचोक आ.वि.चन्द्रकोट-2	३	३	२	४४	१५	
८	कालिका आ.वि.चन्द्रकोट-2	१	१	०	१०	१०	
९	हर्राचौर मा.वि. चन्द्रकोट-3	१०	१०	४	६९	७	
१०	बालबोध आ.वि. चन्द्रकोट-3	७	७	५	३६	५	
११	जनसहयोग आ.वि. चन्द्रकोट-3	२	२	१	१४	७	
१२	सरस्वती आ.वि. चन्द्रकोट-3	१	१	१	२४	२४	
१३	खड्गदेव आ.वि. चन्द्रकोट-4	३	३	१	२२	७	
१४	डाँडावन आ.वि. चन्द्रकोट-4	३	३	१	४२	१४	
१५	उदय मा.वि. चन्द्रकोट-4	२५	२५	७	६१२	२४	
१६	बालज्योति आ.वि. चन्द्रकोट-4	३	३	१	४४	१५	
१७	भूमिस्थान आ.वि. चन्द्रकोट-4	३	३	१	२८	९	
१८	सन्तोषी आ.वि. चन्द्रकोट-4	१	१	१	१३	१३	
१९	भारती आ.वि. चन्द्रकोट-4	४	४	२	५७	१४	
२०	ग्वाघा मा.वि. चन्द्रकोट-5	१२	१२	४	१८७	१६	
२१	सन्तोषीमाता आ.वि. चन्द्रकोट-5	२	२	०	६	३	
२२	हिमालय आ.वि. चन्द्रकोट-5	५	५	१	५८	१२	
२३	नेराचन्द्रोदय आ.वि. चन्द्रकोट-5	३	३	१	३३	११	
२४	हरेवा आ.वि. चन्द्रकोट-6	५	५	१	५१	१०	
२५	नर्मदा आ.वि. चन्द्रकोट-6	३	३	२	१४	५	
२६	महेन्द्र आ.वि. चन्द्रकोट-6	२	२	०	२४	१२	
२७	झापक आ.वि. चन्द्रकोट-6	२	२	१	५	३	
२८	चण्डिस्थान आ.वि. चन्द्रकोट-6	३	३	१	१८	६	
२९	शारदा मा.वि. चन्द्रकोट-7 रुपाकोट	१२	१२	७	१७५	१५	

३०	जनता आ.वि. चन्द्रकोट-7	५	५	३	६५	१३	
३१	हिराभवन आ.वि. चन्द्रकोट-7	३	३	१	४३	१४	
३२	रामकोट आ.वि. चन्द्रकोट-7	४	४	२	५८	१५	
३३	ज्ञानोदय मा.वि. चन्द्रकोट-८	२०	२०	३	५२२	२६	
३४	जनता बालनिकेतन मा.वि. चन्द्रकोट-८	८	८	५	१५३	१९	
३५	उदय आ.वि. चन्द्रकोट-८	३	३	१	१७	६	
३६	सरस्वती आ.वि. चन्द्रकोट-८	३	३	१	२७	९	
३७	बालकल्याण आ.वि. चन्द्रकोट-८	३	३	१	४१	१४	
३८	किसिकोट आ.वि. चन्द्रकोट-८	३	३	३	१५	५	
३९	बालविकास आ.वि. चन्द्रकोट-८	२	२	२	१३	७	
	जम्मा	२१३	२१३	८६	३०७७	१४	

६४.३ **सामुदायिक सिकाई केन्द्र:** शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वय पुस्तिका २०८१।८२ को २.७.१३.११ को वुदा नं ६.७ मा सामुदायिक सिकाई केन्द्रले गरेका नियमित कार्यको प्रतिवेदन स्थानीय तह मार्फत शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रको अनौपचारीक तथा बैकल्पिक शिक्षा शाखामा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले यस वर्ष निम्नानुसार सिकाई केन्द्रलाई अनुदान निकासा दिएकोमा त्यस्ता केन्द्रको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। केन्द्रले गरेको नियमित कार्यकमको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

क्र. स.	विवरण	रकम
१	ओलिवाङ्ग सामुदायिक सिकाई केन्द्र तलव निकासा	३०००००
२	तुराङ्ग सामुदायिक सिकाई केन्द्र तलव निकासा	३०००००
	जम्मा	६०००००

६४.४ **शैक्षिक अनुदान:**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **३००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६४.५ **दिवा खाजा:** शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप २.७.११.१ मा दिवा खाजा कार्यक्रम संचालनको लागि स्थानीय तहभित्र एकरुपता कायम हुने गरी खाजा मेनु तयार गर्ने, विद्यार्थीको दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि विद्यालयलाई अनुदान उपलव्ध गराउदा गाउँपालिकाले दिवा खाजा संचालन कार्यविधि २०७७ को २३ (ख) मा विद्यालयमा खाजा मेनु तोक्ने, दिवा खाजा कार्यक्रमको समिक्षा गर्ने, प्रभावकारीताको अनुगमन गर्ने र विद्यालयले अनुसूचीको व्यवस्था अनुसार खाजा मेनु निर्धारण गरेर मेनु अनुसार खाजाको प्रवन्ध मिलाउनुपर्ने उल्लेख छ। गाउँपालिकाले विद्यालयबाट प्राप्त चौमासिक निकासा माग पत्र र विद्यार्थीको भरपाई पेश गरेको आधारमा पालिका भित्रका ४८ विद्यालयलाई तीन किस्तामा रु.५८७३८२०। निकासा दिएको छ। विद्यार्थीलाई रकम वुझाएको हस्ते भरपाईको आधारमा भुक्तानी दिएको देखियो। पालिकाले उपस्थित भएको दिनको हिसाबले खर्च गरेको र विद्यार्थीलाई

खाजा कार्यक्रम संचालन गरेको प्रमाणित विल भरपाई तथा स्रेस्ता अद्यावधिक गरेको छैन । कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका र कार्यविधिको व्यवस्था अनुसार दिवा खाजा कार्यक्रम संचालन गर्ने र सोको अनुगमन प्रतिवेदन सहित स्रेस्ता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ।

६५ स्वास्थ्य कार्यक्रम

६५.१ **औषधि खरिदः** पालिकालाई आवश्यक पर्ने औषधिको आवश्यकता वर्षभरिमा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, उप स्वास्थ्य चौकी एवं पटके शिविरमा तथा विशेष कार्यक्रमको लागि सूचीकृत भएका अत्यावश्यक कार्यालयबाट खरिद भई प्राप्त हुने परिणाम तथा तालुक कार्यालयबाट प्राप्त गरेको औषधीको वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।पालिकाले यस वर्ष विभिन्न सप्लार्सबाट खरिद गरी रु.३६१२४५९। भुक्तानी दिएको छ । कार्यालयले औषधि खरिद गर्दा आवश्यकता पहिचान औषधिको वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा गरेको देखिएन। पालिकाले खरिद गरेको औषधिमा पुर्णरुपमा नि:शुल्क वितरणको ट्याग प्रयोग गरेको छैन। खरिद गरेको औषधी गुणस्तर परिक्षण, नि:शुल्क वितरणको ट्याग प्रयोग तथा निकासा तथा खर्चको आधारमा हस्तान्तरण गरी बाँकी औषधीको विवरण अद्यावधिक गरी पेश औषधी व्यवस्थापन चुस्त दुरुस्त राखी अत्यावश्यक तथा नि:शुल्क वितरणको औषधी अभाव नहुनेगरी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

६५.२ **न्यानो झोला खरिदः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ (घ) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अनुसरण गरेको सुनिश्चित गरेरमात्र खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले २२० थान न्यानो झोला खरिद गरी द आसन सर्जिकललाई रु.१९७८८५। भुक्तानी दिएको छ। पालिकाले गत आर्थिक वर्ष २०० थान झोला खरिद गरेको पाईयो। यो पालिकामा यस वर्ष १२७ वच्चा जन्मिएको देखिन्छ। गत वर्ष १४४ वच्चा जन्मिएको थियो। पालिकाले झोला खरिद गर्दा गत विगतको नयाँ वच्चा जन्म संख्या र न्यानो झोलाको स्टक समेत विचार गरी खरिद गर्नुपर्नेमा आवश्यकता भन्दा बढी १४९ थान (५६+२२०-१२७) न्यानो झोला खरिद गरी स्टक राखेको पाईयो। पालिकाले खरिद आवश्यकताको वस्तुगत ढंगबाट विश्लेषण गरेर खरिद नगर्दा आवश्यकता भन्दा बढी मौज्दात रहेको देखियो । पालिकाले न्यानो झोला खरिद गर्दा अघिल्लो वर्षको मौज्दात र उपयोगलाई हेरेर मात्र खरिद गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिनुपर्दछ।

६५.३ **फरकशिर्षकः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावलीको नियम३८ (२,क) मा स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र सम्बन्धित खर्च शिर्षकमा परेको र खर्च गर्न बाँकी रकम खर्च गर्ने र नियम ४५ अनुसार सघियसंचितकोषबाट स्थानिय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्वन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त अनुदान स्थानीय तहले संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शसर्त अनुदान खर्च शिर्षकबाट खर्च गर्दा सम्बन्धित खर्च शिर्षकबाट मात्र खर्च लेख्नुपर्नेमा स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद तर्फ स्थायी कर्मचारीको तलव, भत्ता र पोषाक खर्च शिर्षकबाट स्वास्थ्य तर्फको फिल्ड भत्ता बापत ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाका इन्चार्जलाई रु.३४५६००। भुक्तानी दिएको छ। स्वीकृत खर्च शिर्षक भन्दा फरक शीर्षकमा खर्च लेखेकोले अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	३,४५,६००

६६ हेभी इक्वीपमेन्ट वा ठूला मेशीनको प्रयोग

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा सामान्यताः डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ। सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिसमा गाउँपालिकाबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ। सो नियमावलीको नियम ९७ को उपनियम (९क) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश विपरीत हेभी मेशीन प्रयोग गरेको पाइएमा त्यस्तो उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायसँग भएको सम्झौता रद्द गरिने उल्लेख छ।नमुना परीक्षणका आधारमा पालिका अन्तर्गत सञ्चालित सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनामा सम्वन्धित उपभोक्ता समितिहरुले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन

प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सहमति नलिएको निर्माण कार्यको रु. ३६,६२,०६५.५५ भुक्तानी दिएकोले नियममा भएको व्यस्था अनुसार उपभोक्ता समितिबाट हुने कार्यमा मेसिन प्रयोग गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गरी र यदि गर्नैपर्ने अवस्था भएमा गाउँ कार्यपालिकाबाट सहमति लिएरमात्र गर्ने गराउने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	योजनाको नाम	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	मेसिन प्रयोग खर्च
१	लामासोता भुल्के सडक	५३९,७७६.७७	५३६,०१८.४४	१८६,१८६.१७
२	कार्की कुल्याणदेखि शिवालय मन्दिरसम्मको सडक	६४९,८४०.७९	६५१,९५१.०५	४५७,९१५.५७
३	वडा स्तरीय शाखा बाटो सरसफाइ योजना	८०८,५७९.०९	८०३,०४९.१३	८०३,०४९.१३
४	धरमपानी मगारगाउँ मोटर बाटो निर्माण	३२३,९५९.५०	३०८,७२२.५०	३०८,७२२.५०
५	सत्यवती मन्दिर जाने मोटर बाटो निर्माण	२१८,१०८.७०	२०६,०३१.९६	२०६,०३१.९६
६	किटेनी खेल मैदान निर्माण	१०८,००९.७५	१०५,२७४.६४	९७,४२९.२०
७	धतुरबारी मोटर बाटो निर्माण योजना	१०९,७६१.६०	८६,६६३.३४	८६,६६३.३४
८	टुनिकारुख उपल्लो टोल सिद्ध सडक	६४९,२२०.००	६४४,९५९.००	६०४,४८४.४२
९	पुलकामुख कालिकागाउँ झुर्म सल्यार सडक	२१७,०३७.९५	२१८,०३६.६५	१६९,२०९.९३
१०	पदमखानी मोटर बाटो विस्तार योजना	१६१,७२१.००	१६२,०१८.००	१६२,०१८.००
११	वडा स्तरीय मोटर बाटो सरसफाइ योजना	६४७,०६१.९८	६४४,८७४.५३	५८०,३५५.३३
	जम्मा रकम			**३६,६२,०६५.५५**

६७ **जटिल संरचना निर्माण उपभोक्ता समितिबाट**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले जटिल प्रकृतिका स्ट्रक्चरसहितका भवन लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो। यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र मार्फत् प्रतिस्पर्धा गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ। यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन्।

क्र.सं.	योजनाको नाम	लागत अनुमान	मूल्याङ्कन	संरचनामा भएको खर्च
१	लामासोटा भुल्के सडक	५३९,७७६.७७	५३६,०१८.४४	३४८,३३२.२७
२	कार्की कुल्याणदेखि शिवालय मन्दिर सडक	६४९,८४०.७९	६५१,९५१.०५	१९२,०३५.४९
३	जनसहयोग स्कूल शौचालय (२ कोठा)	३३०,३४९.९२	२८२,६७९.२१	२८२,६७९.२१
४	हरचौर मा.वि. मर्मत	२१७,२५३.१४	२१७,३४७.६५	२१७,३४७.६५
५	केमलाट सिँचाइ कुलो मर्मत	६५,०६९.५६	६८,०२२.१८	६८,०२२.१८
६	विश्वशान्ति आमा समूह भवन	१०८,७६१.६५	१०८,७६६.२७	८१,७५९.६३
७	पेख्सार बिलाउने खोलादेखि गाब्डे मोटरबाटो निर्माण योजना	१६३,३०६.७७	१२३,७१७.३३	१२३,७१७.३३
८	रिठेपोखरी मर्मत योजना	१०८,५०१.८०	१०८,५०१.८०	१०८,५०१.८०
९	कितेनी खानेपानी योजना	५५०,८७०.४९	५४५,५०२.४३	१२१,२२३.३४
१०	तुनिकारुख उपल्लो टोल सिद्ध सडक	६४९,२२०.००	६४४,९५९.००	३८,४७५.१२
११	पुलकामुख कालिकागाउँ झुर्मा सल्यार सडक	२१७,०३७.९५	२१८,०३६.६५	१०९,६०३.६५
१२	कालिका आमा समूह भवन निर्माण	७५७,७४५.०८	७५०,३५४.५९	७५०,३५४.५९
१३	शान्तिपुर सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ अधुरो भवन	१०८,४७९.९३	१,०६२,२३४.३७	१,०६२,२३४.३७
	जम्मा रकम			**३५,०४,२८६.६३**

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : चन्द्रकोट गाउँपालिका, गुल्मी , चन्द्रकोट गाउँपालिका , गुल्मी

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	buddha prakash poudel	२०८१-१-२३	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	बशन्त रिजाल	२०७८-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१५४,६७२	९,१९४,२४६	३,५८७,६००	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१२,९३६,५१८
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	६०९,६७२
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१२,३२६,८४६

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२१८५३९१३.१८	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३४५३०९२८२	चालु खर्च	३३२०१९२४१.८९
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२२९४२०००	पूँजीगत खर्च	८३१०४१६७.५
राजश्व बाँडफाँट	८७१४४९४६	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१९७७३७३२९.६८
आन्तरिक आय	९८५४६४९.०		
अन्य आय	१५३६९९४१०.५१		
कुल आय	६१८९५०२८७.५१	कुल खर्च	६१२८६०७३९.०७
बाँकी मौज्दात		२७९४३४६१.६२	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

मलेप फारम नं. २७०, प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)			
क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	आव २०८१।८२	आव २०८०।८१
११०००	कर	८,९०,७४,४४०.०१	८,५५,३७,२०२.२८
१३०००	अनुदान	३२,८५,६६,९१४.०१	३३,६०,२९,६७८.६४
१४०००	अन्य राजस्व	८०,८८,८०७.६७	५२,७६,२४३.९९
१५०००	विविध प्राप्ति	६,८५,५०९.००	०
क	कुल जम्मा प्राप्ति	४२,६४,१५,६७०.६९	४२,६८,४३,१२४.९१
३	चालु	३३,२०,१९,२४१.८९	३२,८५,०५,८३७.९१
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	२१,९१,०१,९८३.०५	२२,३०,७२,४९४.५४
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	६,१६,०८,९३०.८४	६,३८,६३,४६८.३८
२५०००	सहायता (Subsidy)	१०,७०,०००.००	०
२६०००	अनुदान	४,०३,३२,६४७.००	३,४०,२१,७१२.९९
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	७६,४७,५४१.००	५४,११,७७२.००
२८०००	अन्य खर्च	२२,५८,१४०.००	२१,३६,३९०.००
४	पूंजीगत	८,३१,०४,१६७.५०	१०,०४,७६,८७०.२२
३१११०	भवन तथा संरचना	२,४८,०६,७८०.००	२,५९,५०,४९१.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	४२,७०,३७९.००	४९,२२,१०८.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	१९,४९,२५०.००	८,२०,५३२.००
३११४०	सुरक्षा उपकरण	१,००,०००.००	०
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	४,९०,१३,७९२.५०	६,७३,६०,०५३.२२
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	२९,६३,९६६.००	१४,२३,६८६.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	४१,५१,२३,४०९.३९	४२,८९,८२,७०८.१३
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)	१,१२,९२,२६१.३०	(२१,३९,५८३.२२)
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	(५२,०१,२९०.८६)	३८,५१,५२२.१४
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी		

ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	६०,९०,९७०.४४	१७,११,९३८.९२
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	२,१८,५३,९१३.१८	२,०१,४१,९७४.२६
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन		
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	२७९४३४६१.६२	२,१८,५३,९१३.१८

बेरूजु दफा ३ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

सि.न.	आयतर्फ			सि.न.	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
क	**<u>शूरु मौज्याद</u>**		**२१८५३९१३.१८**	**क**	**चालु खर्च**		**३३२०१९२४१.८९**
१	नगद	०		१	पालिका तर्फ	१२५११४५७१६.९	
२	संचित कोष	८६५०३५६.०६		२	संघीय सशर्त	२०६०३६८२०	
३	धरौटी मौज्याद	१२१९६७०७.९८		३	संघीयबिशेष	०	
४	प्रकोप कोष मौज्याद	८०६८४९.१४		४	प्रदेशसशर्त	८३६७०५	
५	विविध कोष मौज्याद	२०००००		५	प्रदेशबिशेष	०	
६	विविध खर्च खाता	०.		**ख**	**पूँजीगत खर्च**		**८३१०४१६७.५**
ख	**<u>राजस्व</u>**		**१०६६१७७६**	१	पालिका तर्फ	५६९६५५१२.५०	
१	क)आन्तरिक राजस्व(गा.पा.)	९८५४६४९.३३		२	संघीय सशर्त	१०९६५७०४.००	
२	घ)राजश्व वाँडफाँड स्थानीय सरकार(विभाज्य)	८०७१२७		३	संघीय बिशेष	५३४३२०४.००	
ग	**<u>वितीय हस्तान्तरण संघ</u>**		**४२३८५५९६८**	४	प्रदेश सशर्त	७८२९७४७.००	
१	वितीय समानीकरण अनुदान	८५०६१५२०		५	प्रदेश बिशेष	२००००००.००	
२	राजस्व बाँडफाँड	७८५४६६८७		**ख**	**<u>वित्तीय व्यवस्था भुत्तानी</u>**		
३	सशर्त अनुदान	२५२९१८५००		१	ऋण भुत्तानी		
४	समपुरक अनुदान	०		२	शेयर भुत्तानी		
५	विशेष अनुदान	६१९३९९०		३	अन्य भुत्तानी		
६	रोयल्टी	११३५२७२		**ग**	**<u>लगानी</u>**		
७	अन्य	०		१	ऋण लगानी		
घ	**<u>प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान</u>**		**३०७३३१३२**	२	शेयर लगानी		
१	वितीय समानीकरण	६०४२०००		३	अन्य लगानी		

	अनुदान						
२	सशर्त अनुदान	९३२००००		**घ**	**<u>अन्तरसरकारी अख्तियारी (संघ)</u>**		**१४५१६९९३१.०८**
३	समपूरक अनुदान	५५८००००		१	सामाजिक सुरक्षा	१२०९७७१८४.१	
४	विशेष अनुदान	२००००००		२	बस्ति बिकास कार्यक्रम	३९५४७२५.	
५	राजश्व बाँडफाँड	७७९११३२.३		३	बिद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना	३१०००	
६	अन्य	०		४	स्थानीय तह प्रशासकीय भवन निर्माण	१७००८९	
ङ	**<u>अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त</u>**	०	**०**	५	एकृकृत स्वास्थ्य पुर्वधार निर्माण	१९८८७७१८	
च	**<u>अन्य</u>**		**४२५९१३०**	६	स्थानीय बालमैत्री शासन कार्यक्रम	१४९२१५	
१	क्षेत्रीय शहरी विकास योजना			**ङ**	**<u>फिर्ता तर्फ संघः</u>**		**३६७६६७६१.९९**
२	सडक वोर्ड नेपाल	४२५९१३०		१	फिर्ता संघीय सरकार(शसर्त चालु)	३३११८५५४.९९	
३	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय			२	फिर्ता संघीय सरकार(शसर्त पुजीगत)	२७९७४२१	
४	युनिसेफ			३	अनुदान फिर्ता संघ(बिशेष)	८५०७८६	
छ	**<u>विभिन्न कोषतर्फको आय</u>**		**१७०२०००**	४	अनुदान फिर्ता संघ (समपुरक)	०	

१	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१७०२०००.००		**च**	**फिर्ता तर्फ प्रदेश:**		**१७८२३३४**
२	लैङ्गिक हिंसा निबारण कोष	०		१	अनुदान फिर्ता प्रदेश(शसर्त)	६५३५४८	
ज	**अन्तरसरकारी अख्तियारी (संघ)**		**१४५१६९९३१.०८**	२	अनुदान फिर्ता प्रदेश (विशेष)	०	
१	सामाजिकसुरक्षा	१२०९७७१८४.08		३	अनुदान फिर्ता प्रदेश (समपुरक)	११२८७८६	
२	बस्तिबिकास कार्यक्रम	३९५४७२५		**छ**	**विभाज्यकोष रकम फिर्ता**	**२८७५३२**	**२८७५३२**
३	बिद्यालयशिक्षा क्षेत्र योजना	३१०००		**ज**	**विभिन्न कोषतर्फको खर्च**		**९४७१६४०.६१**
४	स्थानीयतह प्रशासकीय भवन निर्माण	१७००८९		१	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१६८१०००	
५	एकृकृतस्वास्थ्य पुर्वधार निर्माण	१९८८७७१८		२	धरौटी खर्च	७७९०६४०.६१	
६	स्थानीयबालमैत्री शासन कार्यक्रम	१४९२१५		**झ**	**अन्य खर्च**		**४२५९१३०**
झ	**धरौटी आय**	२५६८३४९.७५	**२५६८३४९.७५**	१	सडक बोर्ड नेपाल	४२५९१३०	
				२	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय		
				३	युनिसेफ		
				४	क्षेत्रीय शहरी विकास योजना		
				ञ	**अन्तिम मौज्यात**		**२७९४३४६१.६२**
				१	नगद मौज्याद		

				२	संचितकोषको मौज्याद	१९९४११९५.३६	
				३	धरौटीमौज्यात	६९७४४१७.१२	
				४	प्रकोप कोष तर्फको मौज्याद	८२७८४९.१४	
				५	विविध कोषको मौज्याद	२०००००	
	जम्माआय	**६४०८०४२००.६९**	**६४०८०४२००.६९**		**जम्मा व्यय**	**६४०८०४२००.६९**	**६४०८०४२००.६९**

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फस्र्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फस्र्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फस्र्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।

- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौंट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।